ŞCOALA BASARABEANĂ

ORGAN AL ASOCIAŢIEI ÎNVĂŢĂTORILOR DIN JUD. LĂPUŞNA.

4256

Ziua unirii.

Ziua de 24 Ianuarie e ziua unirii, ziua renaşterii poporului românesc.

E ziua în care şi-a încheiat socotelile unui întreg trecut de suferinţe bravul popor român, care secole de-arândul — a stat de strajă, ca santinelă neclintită, aici în răsărit, la apărarea intereselor naţionale a popoarelor creştine din apusul Europei.

Este ziua simbolică a redeşteptării naţionale, făurită în sufletul generaţiei tinere de nemuritorul Gheorghe Lazăr în Muntenia şi de Gh. Asache în Moldova.

E ziua când — în ciuda vecinilor dela răsărit, a interminabilelor proteste ale nemţilor, ce-şi puseseră ochii pe o bună parte din ţara noastră şi a încăpăţinării turcilor, care voiau să sugă şi mai departe vlaga acestei frumoase şi bogate ţări — se înfăptueşte primul act însemnat în istoria noastră naţională.

In această măreaţă şi înălţătoare zi de 24 Ianuarie, o mână de români — încălziţi la focul sacru al iubirii de patrie şi de neam — oleg ca domn al ambelor principate: Muntenia şi Moldova pe domnitorul ALEX. IOAN I. CUZA.

De acest măreţ act, înfăptuit în anul 1859, care însemnează începutul consolidării noastre ca neam, se leagă toate celelalte fapte mari din istoria neamului nostru.

Unirea dela 1859 este substratul politic al războiului dela 1877, care — sub glorioasa domnie a regelui CAROL I — ne-a adus independenţa ţării, scuturarea pentru vecie a jugului turcesc, ce apăsa atât de greu pe umerii blândului şi mult ospitalierului popor românesc.

Acestui măreţ eveniment îi urmează cel dela 1881, când Principatele-Unite, cum se numeau până atunci, iau numele de România, iar CAROL I — biruitorul dela Plevna — se încoronează ca primul rege al Românilor.

De aci înainte poporul românesc e în plină ascensiune pe toate tărâmurile.

Războiul cel mare — care ne-a unit sufleteşte şi geograficeşte pe toţi fraţii ta un loc — e şi el rezultatul firesc al unirii şi al tuturor sforţărilor depuse de marii bărbaţi de stat, de sub glorioasa şi înţeleapta domnie a regelui FERDINAND I.

Deci ziua de 24 Ianuarie este astăzî pentru noi ziua unirii celei mari, ziua închegării sufleteşti a unităţii neamului românesc într'o Românie mare şi puternică, sub sceptrul M. S. Regelui CAROL II, vrednic urmaş al celor doi mari Ctitori ai ţării, cari au pus piatra fundamentală la temelia noului edificiu al statului român.

In această sfântă zi de sărbătoare, sufletele tuturor românilor trebuie să se îndrepte cu adâncă recunoştinţă, în primul rând, către acei mari bărbaţi de stat: Mihail Cogălniceanu, C. Negri, C. A. Roseti, I. C. Brătianu, V. Alexandri—bardul dela Mircesti—şi alţii, cari prin înţelepciunea lor, au ştiut să îndrepte paşii poporului nostru spre unire şi să aleagă ca domn al ţării pe ma-

rele român şi patriot ALEX. ION I. CUZA, înfăptuitorul celor mai mari reforme democratice pentru popor.

Al doilea gând îl îndreptăm către Voevozii, eroii dela Griviţa, Plevna şi Smârdan, apoi către cei 800.000 ostaşi căzuţi pe câmpul de luptă dela Mărăşeşti, Mărăşti şi Oituz, cari s'au jertfit ca să ne lasă nouă ca moştenire o Românie mare şi puternică, aşa cum a visat-o MIHAIU VITEAZUL, eroul dela Călugăreni şi Selinberg şi înfăptuitorul de scurtă durată al idealului nostru naţional.

Gândul nostru din urmă îl îndreptăm înspre Acel ce cu demnitate stă astăzi în fruntea ţării, înspre M. S. Regele CAROL II, regele culturii româneşti, Căruia —din tot sufletul— îi urăm ca să fie, împreună cu urmaşii Săi, păstrătorul marilor comori ale neamului, câştigate prin jertfa de sânge a înaintaşilor noştri.

Dorim deasemeni ca generaţia de astăzi, desbrăcată de toate patimile şi urile personale, să-şi strângă rândurile, pentru a forma acel puternic zid de apărare, de care să se sfarme toate năzuinţele deşarte ale acelor ce ar încerca să ne calce pământul scump al ţării noastre.

I. Cioabă.

Corespondenţa interşcolară.

Una din lipsurile absolvenţilor noştri de şcoală primară este nesiguranţa în compoziţia epistolară. Evidenta imposibilitate a omului din popor de a compune o scrisoare e arhicunoscută. Umoristicele tipuri de scrisori ale omului fără cultură sunt pe cât de glumeţe pe atât de dureroase.

Cauza este desigur lipsa de practică epistolară şi a scrisului în genere. Faptul ni s'ar părea chiar curios deoarece în şcoaia primară printre genurile de compoziţie învăţate se găseşte şi genul epistolar, cu numeroasele lui feluri de scrisori. Se fac în şcoală atâtea tipuri de scrisori şi se dau pe acasă ca teme să facă şcolarii scrisori tot de atâtea ori ; şi totuşi dificultatea de mai târziu rămâne aceeaşi. Cauza trebue găsită şi în altă parte ; şi anume în irealitatea împrejurărilor, în cari se compun aceste scrisori în şcoală. Mai în toldeauna, ca să nu fim excluzivişti, situaţiile pe cari le tratează copiii în scrisori sunt falşe. Li se spune : „*Închipuiţi vă* că sunteţi în alt oraş şi cereţi părinţilor să vă trimită bani de drum", sau „să *presupunem* că suntem la gazdă şi am primit un pachet de acasă" ; să scriem o scrisoare de cerere, de mulţumire, etc. Scrisorile acestea pe cât sunt de searbede, fiindcă nu cuprind un fónd sufletesc personal, pe atât sunt de puţin instructive şi educative. Şi atunci toată practica epistolară din şcoală rămâne fără scop.

Şcoala însă are putinţa de a organiza o *practică epistolară reală*, complicându-o desigur cu toate obligaţiile, pe cari împrejurările existente le prezintă. Este *corespondenţa interşcolară*, care în afară de acest scop discutat, mai are darul de a deslănţui un şir întreg de consecinţi din cele mai preţioase. Este vorba de o corespondenţă întreprinsă între şcolarii unei clase ori şcoli cu elevii altor şcoli din diferite localităţi din ţară şi streinătate. Pentru aceasta trebuesc deschise relaţii între şcolari, cari formează motive veritabile de corespondenţă a copiilor.

Poate ne punem întrebarea : „Ce-şi pot scrie între ei nişte şcolari, cari nu s'au cunoscut nici odată şi nici nu ştiu dacă există ?".

Pentru noi adulţii întrebarea e foarte legitimă, fiindcă le-

găturile sufleteşti, ce se nasc între noi sunt create de relaţii de viaţă. La copil însă faptul este cu totul altfel.

Pentru el în fantezia lui nevinovată totul e natural Din observaţiile curente remarcăm, ca demnă de invidiat, uşurinţa cu care copiii intră în vorbă cu alţii. O singură privire i a făcut prieteni.

Şi atunci faptul de a adresa din şcoala lor către nişte copii din alte şcoli o scrisoare, în care povestesc ceva despre jocurile şi lecţiile lor, le cer relaţii despre activitatea din şcoala lor, sau povestesc cum se petrec la ei vacanţele, e motiv foarte normal de corespondenţă. Dacă se mai adaogă ceva impresii mai caracteristice, se trimit câteva vederi şi chiar obiecte de la ei, mândria expeditorilor este la culme şi curiozitatea primitorilor e exaltată. Căci primirea unei scrisori implică obligaţia curtenitoare de a răspunde şi exprimarea recunoştiinţei de atenţiune, iar spiritul de devotament pentrn şcoala lor îi mână să arate şi ei comoara şcolii lor şi a patriei.

In chipul acesta pe lângă scopul creativ de compoziţie, o mulţime de dispoziţii se desvoltă în suflet, o mulţime de calităţi se formează sau se întăresc în tineret şi o mulţime de consecinţi îmbucurătoare vor decurge în viitor.

Corespondenţa interşcolară e astfel un puternic mijloc de educaţie, şi normal, care desvălue şi formează personalitatea tinerilor, creiază şi întăreşte solidaritatea socială, pacea şi omenia.

Acest lucru l-au înţeles popoarele civilizate şi în acest scop Societatea de Cruce Roşie, singura care leagă neamurile fără duşmănie şi a luat asupra ei acest oficiu; a creiat aşa numita „*Cruce roşie a tinerimei şi a copiilor*".

Corespondenţa internaţională a şcolarilor mai prezintă avantajul de a face şi o propagandă favorabilă ţării a căror şcoli trimit albume şi corespondenţă în afara graniţelor. Adevărul se poate învedera desigur mai bine numai printr'o practică a unei atare corespondenţe. Faptul pare a fi fost apreciat şi de cârmuitorii noştri, fiindcă acum o săptămână în urmă, Ministerul Instrucţiunii a luat iniţiativa oficială de a patrona corespondenţa interşcolară a tinerimii; a alcătuit un comitet ad-hoc la minister, care să se

ţină în legătură pentru acest scop cu alte subcomitete înstituite pe la şcolile secundare din ţară.

Până acum, în multe părţi, din lipsa unei legături neglijate sau din insuficienţa de propagandă a Crucei roşii, corespondenţa această era făcută în cursul secundar în mod sporadic între şcolari sub imboldul bine intenţionat al profesorilor diriginţi mai zeloşi. Astfel că măsura de acum este o probabilă garanţie de organizare a corespondenţei interşcolară a elevilor din şcoalele secundare.

In învăţământul primar corespondenţa şcolară peste hotare se face actualmente în siguranţă sub auspiciile filialelor respective a „Crucei roşii a copiilor", care şi propune în program ca punct de susţinută atenţiune relaţiile interşcolare externe. Dar pentru aceasta la şcoalele doritoare trebue să se înfiinţeze o secţiune de „Cruce roşie a copiilor", cu care ocazie şcoala în cauză primeşte un mic regulament. *)

In cuprinsul ţării corespondenţa interşcolară se poate face şi direct, prin poştă sau altfel, dar desigur sub asistenţa învăţătorului clasei, sau conducerii şcoalei, singurii în măsură a imprima o direcţie educativă a acestor relaţii între şcolarii cari nu se cunosc.

Corespondenţa interşcolară constă de obicei din trimiterea de cărţi poştale ilustrate, albume confecţionate în şcoală şi cu explicaţii amănunţite, colete cu diferite obiecte, cari formează originalitatea ţării şi localităţii, scrisori şi mici compoziţii, cari pot trezi interesul primitorilor, şi altele. Toate aceste explicaţii, scrisori sau compoziţii sunt scrise în limba noastră, ca fiind purtătoarea cea mai fidelă a gândirii copiilor noştri. Crucea roşie luându-le în primire, le traduce în limba ţărilor respective şi le trimite la destinaţie.

Cea mai interesantă formă de corespondenţă interşcolară, mai ales peste hotare, e aceea însoţită de albume, fiindcă ele au putinţa de a face cunoscută streinilor originalitatea reală a vieţii noastre româneşti sau locale, pământul şi producţiile lui, inteli-

*) La Chişinău cererile se adresează preşedintei Soc. de Cruce roşie a copiilor, D-na Pelivan, str. Viilor colţ Gogol.

genţa şi în genere mentalitatea, costumele, tradiţiile, legendele, etc.

Un album fiind o lucrare de durată lungă e un mijloc de îndelungă meditare şi prin urmare calitativ va fi o manifestare superioară şi foarte variată, care de la început se impune primitorului din streinătate. El e purtătorul sufletului românesc şi oglinda ţării noastre.

Fireşte că la alcătuirea unui atare album, călăuza învăţătorului e indispensabilă; iar reuşita lui va fi condiţionată de atenţia acordată de dânsul. Astfel, când învăţătorul nu poate dispune de posibilitatea unei susţinute ocupaţiuni în alcătuirea albumului, e mai bine să se renunţe la el, chiar la faptul corespondenţei interşcolare.

Ce poate conţine un album de expediţie, ca fiind oglinda unei cât mai exacte ilustrări a vieţii noastre?

In primul rând pentru propaganda ţării nu poate lipsi *harta ţării*, executată cât o pagină de album în culori la şcolile de băeţi şi poate în cusuturi cu fir de matasă la şcoalele de fete. Aici geniul creator al copiilor poate realiza o hartă artistică şi indicaţiile învăţătorului pot asigura execuţia cât mai sugestivă. *Drapelul nostru* şi poate şi *stema ţării* deopotrivă vor putea împodobi pagina aceasta, sau pot fi instalate chiar pe pagina următoare.

In al II rând *chipul regelui* procurat din ilustraţiile cele mai reuşite, încadrat poate în chenare născocite de fantazia copiilor, urmează a figura în pagina imediat următoare, ca un simbol al românismului.

In al III rând urmează lucrările obişnuite ale copiilor ca:

1) *vederi din ţară şi localitate* (de la sine înţeles cât mai reprezentative şi mai reuşite), *ilustraţii* chiar tăiate din reviste şi ziare colorate sau în negru, sau poate chiar *filme* speciale mici de propagandă.

2) *diferite fotografii* din şcoală cu o sală de clasă, un grup de copii lucrând în grădină, atelier, laborator, în excursii, altul în uniformă dacă o are şi în costume naţionale etc.

3) *desenuri* de ale copiilor de toate felurile: decorativ, (de preferinţă cu motive naţionale), din imaginaţie cu scene sugestive, din observaţie, memorie, natură, etc.

4) *lucrări manuale*, infinit de variate, pornind de la o foae

din caetul elevilor cu îndoituri şi ţesături din hârtie colorată până la feluritele broderii, cusuturi, împletituri de toată mâna, picturi în acuarele şi uleiu, ori placaje de lemn lucrate la traforaj, etc.

5) *planşe cu produse specifice ţării noastre*: a) foi de ierbar cu plantele caracteristice vegetaţiei noastre; b) desenuri de sonde, ori chiar sonde din carton colorat cari se pot turti în album; c) dacă posibilităţile îngăduie albumul poate fi însoţit de diverse colecţii în cutii sau plăci de carton, cu produse minerale, diferite fabricate, obiecte în miniatură, ş. a.

6) *pagini de comunicări* cu informaţii despre ţara, localitatea şi şcoala noastră, (se poate face pe scurt istoricul şcoalei şi localităţii, dacă e simpatic) descrieri de scene frumoase de la şcoală şi excursii, descrierea unei aniversări naţionale, etc.. Se pot pune întrebări, cari au darul de a antrena corespondenţa, apoi vorbe de haz, şarade, probleme interesante etc. Dacă albumul e confecţionat de şcoala întreagă e bine ca să se introducă în album câte o scrisorică de la fiecare clasă, adresată mai ales clasei respective, dacă albumul e adresat şcoalei întregi de destinaţie, cum de altfel e şi firesc.

In chipul acesta făcându-se apel la copii şi bună voinţa învăţătorilor se pot alcătui albume de toată frumuseţea menite a reliefa departe meritele şcoalei, dar odată cu aceasta şi vaza ţării.

La rândul lor şi şcolile primitoare se simt obligate a trimite şi ele albume şi colecţii, comunicând prin ele aspecte din viaţa lor şi a ţării.

Valoarea educativă a acestor forme de corespondenţă interşcolară e de nebănuit. Intâi pentru primitori formula întrebărilor şi răspunsurilor din scrisori şi compoziţii e un prilej minunat de *autoexaminare a fondului sufletesc* şi o *selectare* a ceea ce e bun şi frumos, căci din mândrie personală şi naţională numai acestea se transmit. Prin aceasta se ocazionează o mulţime de *autocorecţiuni* şi prilejuri oarecum obligatorii de producere a personalităţii lor, în ceea ce socot ei că au mai bun. Din punct de vedere instructiv numai gândul că ei trebuie să arate ceeace are ţara noastră mai reprezentativ, se face o *veritabilă repetiţie a materiei* şi chiar o adevărată *expediţie culturală*, de

data aceasta de bună voe. Nu e rar cazul când copiii pun în picioare toată casa pentru acest album şi ajung chiar părinţii să se intereseze de el şi eventual să dea larg concursul materiaj solicitat cu copiii lor. Pe de altă parte pentru primitori rolul educativ şi instructiv nu e mai puţin real.

Nu e locul de a amănunţi în cadrul acestui articol valoarea educativă şi instructivă a corespondenţii interşcolare; dar se prevăd uşor consecinţele nenumărate. E ştiut doar că la geografie pentru atâţia copii ţările rămân mai târziu în mintea lor ca o pată colorată de pe hartă, şi nu e rar cazul când găsim şcoli, la noi în ţară ca şi aiurea, când neamuri şi pământuri sunt total necunoscute sau dăinuesc în minte ca informaţii greşite.

La primirea corespondenţii bucuria copiilor e concludentă şi de aceia e bine ca să se desfacă în şcoală pachetul, de către copii. Cu această ocazie se observă ambalajul strein al pachetului, ştampilele ţării de origină, se pot face colecţii de timbre, etc.,

Din punct de vedere practic aceste albume şi colecţii vor forma puncte de multă atracţie din muzeul şcolar.

In fine nu e fapt de ocară dacă am afirma că însuşi învăţătorul poate avea avantajiile lui morale din practica corespondenţei interşcolare. Atâtea informaţii poate avea din albumele primite, atâtea procedee poate cunoaşte din lucrările copiilor, atâtea experienţe poate afla din comunicările elevilor de aiurea şi din metodeie colegilor din altă parte poate trage concluzii înveselitoare pentru metoda şi şcoala lui.

In afară de aceste observaţii de ordin pedagogic, se procură copiilor, ca şi învăţătorilor ore plăcute de petrecere, de factură superioară şi totuşi cu consecinţe preţioase, pe cari fiecare le putem înţelege uşor şi specula în scopurile profesionale, ce urmărim. Corespondenţa interşcolară bucură pe copii, bucură pe învăţători, bucură pe părinţi, va bucura neamul lor şi umanitatea întreagă, pentru a cărei pace se fac atâtea nenumărate sforţări.

Nu găsesc cuvinte de a face cea mai călduroasă recomandaţie pentru acest nou mijloc de educaţie şi cultură şi de aceia nu pot spune colegilor decât; „încercaţi şi veţi vedea".

N. Dragomir

Dunărea Basarabeană

Pentru elevii cari învaţă în şcolile dintre Prut şi Nistru, nu cred că s'ar putea organiza o escursie mai ieftină şi mai instructivă, decât acea în lungul Dunării basarabene, dela Reni la Vălcov. In consecinţă am condus şi eu două asemenea escursiuni cu elevii Seminarului Teologic şi apoi cu elevii liceului Militar din Chişinău. După o călătorie cu trenul spre sud, traversând imensul Bugeac, tăiat în două de valul lui Traian, ajungi pe marginea lacului Cahul şi de acolo la Reni (vechiul Tomarova), de unde spre miază zi se profilează pe cer înălţimele albastre ale Dobrogei. Debarcaderul e destul de frumos, cu cheiu de piatră şi terasă cu grădină de restaurant. Când apare cochetul vapor românesc, alb şi cu tricolor la pupă, suntem cu toţii strânşi grămadă la ponton. Scăpaţi de controlul bagajelor, ne urcăm pe puntea superioară, la soare. Nu cred să fie pe lume vre-un fluviu care să ofere privelişti mai interesante, ca Dunărea noastră maritimă. Contrastul dintre maluri, e unic pe faţa globului. La nord un şes neted plin cu lacuri, iar în Dobrogea dealuri ce se înalţă pline cu pădure, din chiar lunca fluviului! Când jungem în dreptul satului Cartal, observăm ca excepţie, un deal prelung de şisturi cristaline, pe ţermul basarabean. Trecem pe lângă o insulă şi vaporul opreşte la debarcaderul Issaccei (vechiul Noviodunum). Aici Dunărea a rupt munţi străvechi, făcând cataracte ca şi la Porţile de fier. Stâncile există şi astăzi tocite şi ascunse sub apă. Pe vremuri, acesta era vadul cel mai obişnuit de trecere al Dunărei. Ex.: năvala armatelor lui Darius în expediţia contra Scyţilor (513 a H.), sau trecerea armatelor lui Mahomet II contra lui Ştefan cel Mare şi ale lui Soliman Magnificul contra lui Petru Rareş. De pe puntea vasului vedem o giamie cu minaret şi cumpărăm dela debarcader cele mai frumoase cireşe pietroase

ce produce pământul mănos al ţării noastre. Plecând mai departe, apare în Basarabia un monument comemorativ de marmoră neagră, chiar pe marginea Dunării. A fost ridicat de ţarul Nicolae în amintirea trecerei oştilor ruseşti peste Dunăre, la 27 Mai 1828. In ziua aceea fiind patronul Sfântului mucenic Terapont, s'a mai ridicat din ordinul ţarului o biserică frumoasă, pe care o vedem puţin mai departe, cu o cupolă teşită. A fost până în zilele noastre un schit ce ţinea de Mănăstirea Cetatea din Ismail. Faţă în faţă, pe malul Dobrogei există Mănăstirea Sauna pe care nu o vedem, fiind mascată de pădure deasă. Coborîm în restaurantul vasului, unde după un dejun substanţial, ne urcăm din nou pe punte, la aer. Iată un far la punctul Ceatal, care înseamnă bifurcare. Vasul intră pe canalul Sf. Gheorghe şi curând ni se desfăşoară ochilor panorama portului Tulcea (vechiul Aegysus), zidit în amfiteatru. In stânga noastră, pe un dâmb de piatră, falnicul monument al restaurării Dobrogei, nu mai există! Trufia bulgărească l-a dărâmat ducând ca trofeu la Sofia şi statuia de bronz a lui Mircea cel Bătrân. Eu învinuesc mai mult pe ai noştri decât pe Bulgari, că în atâţia ani dela război încoace, n'au fost în stare cetăţenii în frunte cu autorităţile din acest oraş, să restaureze din nou monumentul, exact aşa cum a fost! Vaporul se întoarce îndărăt şi pătrunde în braţul Chilia, îndreptându-se spre nord. După două ore de plutire ne apare panorama portului Ismail, cu casele sale albe, printre cari se înalţă turlele a 13 biserici, împreună cu cea mai înaltă, a catedralei. Pomii verzi împestriţează clădirile oferind o privelişte dintre cele mai atrăgătoare. Vaporul defilează pe lângă bisericile mănăstirei Cetatea şi acostează la debarcader. Aici întrerupem pentru 24 ore călătoria. Ismailul era în vechime Antifala — port grecesc — iar sub Romani se chema Smornis. Turcii i-au zis Ismail. Oraşul modern, cu străzi ce se întretae perpendicular, e creaţia generalului rus Tucicov, în 1812. Dela 1857—1878 Ismailul cu cele trei judeţe, au stat sub administraţia românească şi în acel timp s'a înfăptuit marele act al Unirii, sub Vodă Cuza. Facem pe jos o recunoaştere a oraşului. Străzile dela periferie nu sunt pavate şi înnotăm în praf. Ne urcăm la urmă în clopotniţa catedralei--cel mai propice punct de observaţie.— Dela 67 trepte înălţime vedem întreg Ismailul la picioarele noastre, cu

străzile sale drepte împestriţate de salcâmi verzi. Pe strada ce merge în port mai vedem încă două biserici, în acelaş stil cu catedrala. Peste braţul Chilia apare satul Lascar Catargi, cu case acoperite cu stuh şi departe, în fund dealurile Dobrogei. În interiorul clopotniţei, admirăm clopote cu inscripţii ruseşti, dintre cari unul enorm de 800 puduri (cel mai uriaş clopot din ţară) a cărui limbă de 25 puduri sună numai de două ori pe an (la Crăciun şi la Paşte) Scoborîndu-ne, ne urcăm în trăsură pentru a merge la Mănăstirea Cetatea (2 km. spre apus). Drumul ţine marginea Dunărei şi e plin de praf ca în Sahara. Cum intrăm pe poarta Mănăstirii, privelişlea se schimbă ca prin farmec. Pomi roditori plantaţi în chiconzi, alei umbroase de salcâmi verzi, semănături udate prin canale de irigaţie, peste tot locul vezi o îngrijire deosebită care-ţi mângâie ochii. Câţi-va călugări ne ies întru întâmpinare cu nişte chei enorme în mână şi ne conduc la margina fluviului, unde un sistem de roţi angrenate şi învârtite cu cai, scot apa din Dunăre şi o împrăştie în canalele dintre semănături. Moşia Mănăstirei pare o oază verde în pustie. Trecem pe lângă un puţ adânc şi lat de 8 metri, rămăşiţă din construcţiile vechi turceşti, plin în fund cu apă. Călugării îmi spun că l vor astupa cu pământ. Incepem cu vizitarea moscheei turceşti dela marginea Dunărei, unde a mai rămas şi baza unui minaret. Când a fost zidită nu se ştie, dar inscripţia rusească de asupra uşii de intrare sună astfel: „Această sfântă biserică în numele Inălţărei sf. Cruci este sfinţită în 1810 din mecetul lăsat de Turci, după sfârşitul războiului şi după luarea de către armatele ruseşti a cetăţii Ismailului la 13 Septembrie 1809".

Ne îndreptăm la deal spre biserica de vară a Sf. Neculai. Pe drum călugării îmi spun că de câte ori sădesc câte un pom, găsesc în pământ cranii şi oase de oameni. Biserica e modestă, cu clopotniţă gotică şi clopote mici de tot. A fost reconstruită din temelii în 1852 şi zugrăvită doi ani mai târziu. Nu departe de ea, trecea vechiul zid al cetăţii. Mergem mai departe, de data aceasta însoţit de cucernicul stareţ, sosit atunci cu trăsura din oraş. Ajungem la biserica din interiorul cetăţii: Adormirea Maicii Domnului sau Uspenia. Ea serveşte ca biserică de iarnă şi are o clopotniţă în stil lutheran; este însă ctitorie Domnească

închinată de Constantin Vodă Brâncoveanu, Sfântului Munte. A fost restaurată complect în 1841 şi în zilele noastre zugrăvită în interior. Aceste trei biserici alcătuiesc Mănăstirea Cetatea, dar numai din 1904, când începe a se popula cu călugări. Impreună cu Părintele Staret vizităm gospodăria Mănăstirei: moara de foc, podgoria şi apoi trecem prin faţa Arhondaricului, o clădire cu multe camere, ce se repară. Ne odihnim la urmă în cerdacul îmbrăcat cu verdeaţă şi flori, unde locueşte stăpânul Mănăstirei şi ne răcorim cu cireşe şi căpşune la ghiaţă. A doua zi ne continuăm călătoria cu vaporul, spre mare. Braţul Chilia pe care pluteam, are 112 km. lungime şi duce 71% din apele Dunărei. La Pardina, Chilia se desface în mai multe braţe. Vasul o ia pe braţul de nord, se opreşte câteva minute la Câştiţa şi apoi îşi continuă drumul ajungând între porturile: Chilia nouă şi Chilia veche. Aici Dunărea îşi adună toate apele pe o lărgime de 1300 m. şi adâncime de 30 m. Suntem între două maluri de pământ galben. Vaporul stând o jumătate de oră, profităm pentru a ne scobori şi vizita biserica Sf. Neculai, ctitoria lui Vasile Lupu. Scoborim 16 trepte şi intrăm în monumentul istoric, zidit pe timpul când Chilia era a turcilor. Alăturea ruşii au construit o clopotniţă disproporţionată prin înălţimea ei. De aici mergem spre un deal pietros cu ruine de vechi ziduri; Când apele Dunării scad apar alte ziduri în prelungire; probabil că malul s'a prăbuşit în apă. In anticitate era aici o cetate getică: Helis şi apoi una grecească: Achileea. De atunci trebuie să derive Chilia de astăzi, pe braţul care Herodot îl numeşte Peuce, adică plin de pini. Mai târziu braţul se numeşte Lycostom, adică gură de lup şi era navigabil. Cetatea a trecut din mâna Muntenilor, în a Moldovenilor. Ştefan o cucereşte dela Vlad Ţepeş, dar o pierde la 1476 fiind cucerită de turci. Cetatea era pe un ostrov, căci şi astăzi se observă o depresiune în dosul dâmbului de piatră, ce odată era plină cu apele Dunărti, aşa încât cetatea era izolată. Spre seară ajungem într'un amurg splendid, la Vâlcov. Aici din nou Dunărea îşi adună apele, având o lărgime enormă. Portul e locuit de lipoveni—pescari şi are multe canale în loc de străzi, ceea ce i a atras porecla de Veneţia Basarabiei. Acum 70 ani, Vâlcovul era port la mare iar astăzi e la 7 km. departe de ea. Braţul Chilia formează mai departe o nouă deltă sub

ochii noştri, cu două braţe principale: Oceacov la nord şi Stari Stambul la sud. In ultimii 4 ani, Oceacov a înaintat cu 35 m. iar Stari Stambul cu 235 m Delta aceasta este în veşnică schimbare şi debitul braţelor asemenea. Iarna, când aceste braţe se blochează cu gheţuri, Vâlcovul şi Chilia sunt inundate Se impune deci dragarea urgentă măcar a unuia din ele. Cu o barcă cu motor mergem printre canale încâlcite şi ajungem la o biserică lipovenească pe un ostrov, cu adevărat dela capătul pământului. Biserică mare, călugări murdari şi împrejur pomi roditori plantaţi pe băligar de vită Ne apropiem de ei: sunt gutui. Mănăstirea are ca hram, Sf Apostoli. A doua zi pornim pe jos spre nord şi intrăm în regiunea plină de dune cu aspect saharian, dispuse în formă de evantai. Mergem cu greu cei 13 km. şi deodată ne apare marea infinită.

Este renumita plajă dela Vâlcioc, într'un golf lipsit de curenţi, cu apă bună de băut ce se extrage din puţuri săpate între dune, dar fără nici o locuinţă. Aici vin acei ce iubesc viaţa sub cort, în aer liber Seceta ţine 4 luni de vară şi vântul bate totdeauna dela mare. Aprovizionarea se face prin sătenii din Jibrieni (3 klm.) După o bae întremătoare luată la un loc cu elevii, mergem înapoi cu lotca, legată de barca cu motor a poliţei portului. Pe la 6 seara privim la cherhana, aducerea morunilor şi a nisetrilor din larg şi asistăm la spintecarea lor şi extragerea icrelor negre.

* * *

E curios cum lumea basarabeană, a întors totdeauna spatele Dunării. Nici căile de comunicaţie nu converg spre dânsa şi nici politica şefilor basarabeni, n'a avut-o în vedere ca arteră economică principală, Aşa fiind lucrurile, nu e de mirare că porturile ce le am descris mai sus, sunt moarte şi nici măcar Ismailul—capitală de judeţ—n'are legătură ferată. Delta reprezintă o bogăţie unică în Europa şi totuşi nu s'a făcut nimic pentru punerea în valoare a faunei marine de acolo; de aceea peştele în oraşele din Basarabia, e un aliment de lux. In realitate e mai multă legătură firească între Delta Dunării şi Basarabia, decât între ea şi Dobrogea, fiindcă această deltă a crescut dela sud spre nord. Ea este o cucerire din pământul Basarabiei şi

n'are nici o filiaţie geologică cu pământul străvechiu al Dobrogei. Mai natural ar fi ca să aparţie judeţului Ismail sau Cetăţei-Albe, decât judeţului Tulcea. Chiar şi în timpul războiului, duşmanii n'au putut cuceri Delta şi pe canalele ei s'au adăpostit vasele marinei române. Dar mai e o chestiune de actualitate, de care trebuie să se intereseze cetăţenii Basarabiei. Sulina este un port condamnat a se astupa cu aluviunile aduse de braţul Stari-Stambul, care are direcţia spre sud şi nici o putere omenească nu l poate opri. Atunci comisia danubiană trebue să se mute şi locul cel mai potrivit ar fi la Chilia, care ar putea căpăta legătură ferată, nefiind un port izolat, ca Sulina, şi unde dragele n'ar avea de înlăturat decât 2 bare (Pardina şi Periprava) în loc de 10 cât există la celălalt braţ. De unde pe braţul Sulina nu pot intra vase mai mari de 6000 tone, pe Chilia ar putea intra vase până la 15000 tone. Prin aceasta porturile basarabene ar căpăta o nouă viaţă şi toată bogăţia provinciei dintre Prut şi Nistru ar lua calea spre sud, calea Dunării. In consecinţă, nici o provincie din ţara noastră nu e legată atât de Dunăre, ca Basarabia.

Profesor, **G. Raşcu**

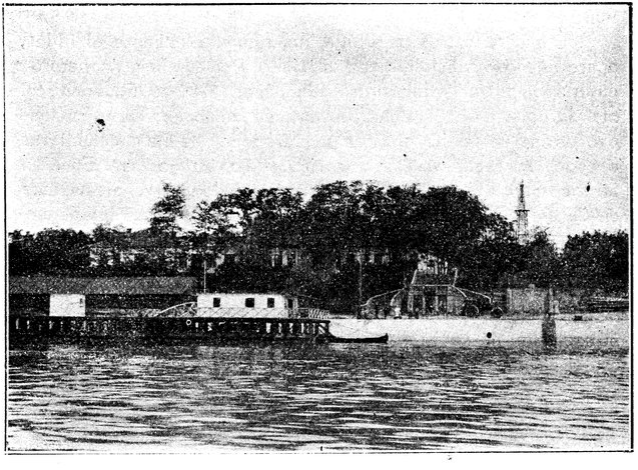

Pe Dunăre — la Reni.

DIN TRECUTUL ŞCOALEI BASARABENE

Şcoala primară în a doua jumătate sec. al XIX-lea * 2)

Intre timp situaţia internă a ţării devenea din ce în ce mai grea. Biruitoare pe terenul politicei externe unde, în urma păcii cu turcii, a avut o mare izbândă, recâştigând cele două judeţe din sudul Basarabiei (1877-1878), Rusia, era frământată de puternice curente revoluţionare cari, în ciuda regimului de teroare ce devenea din ce în ce mai sever şi mai cinic, se întăreau pe zi ce trece, culminând prin asasinarea ţarului Alexandru al II-lea pela 1 Martie 1881, fapt care a prilejuit brusc o înăsprire şi mai mare a regimului.

Odată cu suirea pe tron a împăratului Alexandru al III-lea, apare pe orizontul politic vestitul C. P. Pobiedonoştev, oberprocurorul Sinodului şi ministrul instrucţiunei (1780-1905), omul cel mai apropiat al împăratului, fostul său educator, eare, cu timpul, devine un fel de dictator şi creiază în politica statului rus o epocă întreagă, vestită *„epoca lui Pobiedonoştev"*. Fiind un fanatic adept al absolutizmului ţarist, Pobiedonoştev, a dus timp de 25 ani o luptă înverşunată contra tuturor încercărilor democratice şi constituţionale. Un om deştept şi iscusit în politică, el şi-a dat numaidecât seama că, absolutizmul, susţinut în realitate numai de clasa aristocratică, care a şi început să se distrame, în faţa mişcării democratice care câştiga tot mai multe simpatii în societate, nu se va putea menţine mult timp numai prin teroare şi că, în curând, revolta va trebui să izbucnească brusc şi

* 2) Urmare din numărul trecut.

vertiginos Deaceia, schimbând întrucât va tactica, caută să lărgească postamentul social a regimului, iar pe de altă parte să organizeze un aparat de contra propagandă politică, prin care să se apropie sufletește poporul, sau, cel puțin, să paralizeze acțiunea revoluționară a intelectualității democratice. Deaceia în primul rând se restitui nobilimei vechiul său rol de „conducătoare" a poporului, iar țărănimea, scoasă de sub influența Zemstvei, este pusă sub tutela diferitelor autorități de stat. Dar rolul cel mai principal și hotărător în această operă de consolidare a absolutismului țarist, întreprinsă cu atâta energie de către Pobiedonoștev, l'a jucat biserica prin slujitorii săi.

Preocupat de ideia formării unor cadre de agenți devotați și siguri ai regimului, cari să fi avut, în acelaș timp și legătură organice cu masele largi ale poporului, atenția lui Pobiedonoștev se oprește asupra clerului. Dealtfel, clerul, a fost întotdeauna un aliat al absolutizmului țarist, foarte apreciat și puternic, căci, date fiind mentalitatea mistică și spiritul profund religios, specifice poporului rus, el se bucură de multă autoritate, care la nevoie, putea fi lesne întrebuințată în scopuri politice. Pentru a se câștiga și mai mult concursul și devotamentul clerului, începând cu anul 1880, se ia în acest scop, o serie de măsuri menite, în primul rând, să asigure materialmente biserica și pe slujitorii ei. Se prevăd în bugetul statului subsenții din ce în ce mai mari pentru biserică, iar clericilor, pe lângă veniturile mari ce le aveau din parohie, li se mai acordă salariu, precum și loturi întinse de pământ, de cea mai bună calitate, cari variau dela 80 – 300 ha. Exploatarea acestor loturi, pe timpurile acelea, când agricultura era cea mai rentabilă ocupație, aducea preoților venituri mari cari alături de salariu și parohie, le asigura o situație materială excelentă și un trai înbelșugat. În același timp, s'au înființat școli și așezimente noui cu caracter duhovnicesc, unde copiii clericilor erau educați și primeau instrucție în mod gratuit. Se deschid noui parohii și se construiesc noui biserici, se redeschid și se perfecționează tipografiile bisericești care scot mii de publicații cu caracter moral, religios etc. etc.

Prin această deosebită grijă a guvernului față de instituția bisericei, prin avantajiile materiale și diferite privilegii morale

C.A. 6462

şi sociale acordate din belşug slujitorilor ei, Pobiedonoştev şi-a atins scopul, căci, în timpul cel mai scurt, clerul a fost transformat într'un cadru de agenţi fanatici şi fideli ai regimului absolutist El era chemat în primul rând să vegheze neobosit asupra poporului de jos, pentru a-l feri de „curentele subversive" a opoziţiei democratice; să întărească în el credinţa în Dumnezeu, dar nu o credinţă luminată, bazată pe înţălegere şi convingere, ci mai mult un misticizm inconştient al cultului bazat pe frica animalică ca faţă de puterea supranaturală; şi mai ales să sădească în el simţul de supunere oarbă şi indiscutabilă faţă de stăpânire şi împărat, în jurul cărora se creia o aureolă divină.

Pentru a lua Zemstvelor orice posibilitate de influenţă asapra ţărănimei şi mai ales asupra învăţătorimei, care era câştigată în întregime de mişcarea democratică, regimul dă ultima şi cea mai însemnată lovitură, decretând la 13 Iunie 1884 faimoasele „*Regule privitoare la şcoalele bisericeşti parohiale*" prin care înlătură Zemstva din viaţa şcolară şi aşează aproape tot învăţământul primar rural pe baze bisericeşti.

Şi astfel apar din nou în toată Rusia şcolile bisericeşti care, după cum vom vedea, fiind susţinute de stăpânire, au luat o mare dezvoltare, mai ales în perioada de timp dela 1884 şi până la 1905, când. în urma revoluţiei, introducându-se în Rusia un sistem de guvernământ quasi-democratic, încep să decadă, lăsând loc tot mai mult iniţiativei Zemstvelor ce şi-au reînceput activitatea şcolară şi culturală cu o însufleţire şi mai mare.

Acesta este, expus în mod cu totul succind, cadrul istoric al factorilor şi evenimentelor politice şi sociale a vieţii publice din Rusia în a doua jumătate sec. al XIX lea în care a evoluat şcoala. Cum a reacţionat Basarabia? In ce măsură a luat şi ea parte la aceste frământări? Şi mai ales întrucât şi cum au influenţat aceşti factori asupra desvoltării şcoalei primare din Basarabia, aceasta va constitui subiectul articolului următor.

Vladimir M. Neaga
Revizor şcolar

Efectele fuziunii.

Roadele fuziunii n'au întârziat să se arate. N'au trecut decât numai patru luni dela marele act al unirii învăţătorilor lăpuşneni într'o singură asociaţie, dar ce radicale premeniri s'au produs în viaţa noastră profesională! Unde-s rezervele şi îndoelile de ieri? Unde-s condiţiunile ce se puneau de unii colegi ca obstacol în calea fuziunii? Unde s şoaptele cari căutau să provoace neîncredere reciprocă în spiritele slabe ale unor învăţători din oraş şi judeţ? Toate s'au risipit, s'au spulberat, s'au topit, cum se topeşte ceara la căldura focului.

Aceasta ne a dovedit-o cu prisosinţă şi fără putinţă de comentarii contradictorii, adunarea generală extraordinară din 3 Ianuarie c, ţinută într'o atmosferă de cea mai perfectă armonie, de cel mai înălţător entuziazm şi netăgăduită solideritate, manifestată de întreaga asistenţă în desbaterile pline de înţelepciune a ordinei de zi.

Comitetul de conducere al asociaţiei fuzionate este în plină activitate pentru realizarea programului de lucru impus de interesele generale de breaslă, dovedind a fi la locul său Delegaţia permanentă — sinteza expresivă a capacităţii de muncă a întregului comitet — a făcut dovadă că s'a identificat în totul cu interesele profesionale învăţătoreşti, justificând astfel încrederea unanimă a învăţătorilor. Cele 300 000 lei promise de D l Dr. Anghelescu, ministrul I. P (e ştiut de toată lumea că promisiunile şi faptele D lui Ministru Anghelescu n'au fost niciodată în discordie), cele 50.000 lei trecute în bugetul judeţului şi terenul viran promis de autoritatea comunală a municipiului Chişinău pentru construcţia căminului nostru, sunt rezultatele intervenţiunilor inimoase ale comitetului de conducere al asociaţiei fuzionate.

Autorităţile, cărora s'a adresat conducerea asociaţiei, înţelegând marele rol al învăţătorimei în opera de luminare a poporului, şi-a arătat toată solicitudinea pentru consolidarea noastră profesională. Rămânea să se vadă ce vom face noi înşine. Şi adunarea din 3 Ianuarie a arătat că toţi ca unul suntem gata să acceptăm orice sacrificii materiale pentru ridicarea cât mai grabnică a casei învăţătorilor. Timida propunere a comitetului

de conducere ca fiecare învăţător să contribuie la construcţia căminului cu 1,5% din salarul lunar timp de un an de zile, a fost respinsă cu unanimitate şi înlocuită cu un entuziasm unanim cu aceea de 2%. E de remarcat faptul că această propunere a venit din partea unui învăţător de gr. I din Chişinău, cu 5 gradaţii, deci având un maximum de salar. S'a constatat cu această ocazie că învăţătorii din Chişinău înţeleg să se solidarizeze fără nici o rezervă cu colegii din judeţ şi în chestiuni, cari pe ei mai puţin, se pare, i-ar interesa, cum ar fi chestiunea căminului.

Având de faţă această înţelegere deplină între învăţătorii din oraş şi judeţ, între „tineri şi bătrâni", nu încape nici un pic de îndoială că chiar în primăvara anului curent se vor pune bazele casei noastre.

O altă hotărîre importantă, luată de adunarea învăţătorilor din 3 Ianuarie, a fost aceea de a se înfiinţa o librărie cooperativă a corpului didactic din jud. Lăpuşna. Ideea a fost primită cu elan. Nici nu se putea altfel, căci cooperativa are menirea să organizeze aprovizionarea şcoalelor primare şi secundare cu cărţi, rechizite şi material didactic, canalizând astfel spre instituţia noastră economică milioanele de lei, producătoare de venituri enorme, ce până acuma se vărsau în buzunarele celor şapte librari din Chişinău. Nu ne îndoim nici un moment că întreaga învăţătorime, cât şi colegii din învăţământul secundar, vor îmbrăţişa cu toată căldura noua creaţie economică, urmând fără ezitări pilda celor 100 de fondatori inimoşi ai cooperativei, ce au jurat credinţă şi devotament pentru izbânda finală a cauzei învăţătoreşti.

Banca „Spiru Haret", care în anul expirat a făcut progrese mari, şi credem că în anul acesta va progresa şi mai mult, şi tânăra ei soră, cooperativa „Izbânda", sunt cele două aşezăminte economice, cari vor da un suflu nou de viaţă asociaţiei noastre, iar căminul va fi prima etapă în calea reorganizării gospodăriei noastre profesionale.

Credinţa nestrămutată în destinul său va mobiliza sufletele învăţătorimei lăpuşnene, gata pentru orice jertfe materiale, cerute de moment, dându i curaj şi devotament. Anul 1935 este anul marilor înfăptuiri.

Deci, înainte la treabă, colegi! G. I. Bălan.

BANUL.

Săteanul Grigore Doagă stă la marginea târgului de vite. In acest loc, izolat de zgomotul tuturor mușteriilor zilei, el se uită la banii din mână. Netezește hârtiile slimoase, le potrivește una peste alta și le'nfășoară în o bucată de pânză. Petecul înnodat îl bagă cam pe jumătate în gură. Își desprinde apoi nădragii și-i fixează cu cingătoarea ceva mai sus ca de obiceiu. Astfel, cămașa-i întinsă bine. Un ascunziș apropiat și sigur are acum în sân. Aici introduce el legătura, după ce o scoate dintre dinți și se mai uită la ea odată.

A vândut juncanii. Undeva, în primele crăpături ale dimineții, rămăsese ca niște orfani, cuvintele lui Grigore Doagă: „Hai, băieții tatii, hai!" Și juncanii mergeau ascultători, vioi, căci simțeau bunătatea și dragostea stăpânului.

Acum se găsește și el singur. Doar cu durerea în suflet. Da, și cu banii. Cu acele hârtii slimoase, pe care le achipuie mereu cu mâna. Se teme să nu le piardă? Nu. De acolo nu vor cădea. Dar își îndreaptă brațele către ceea ce i a rămas. Către nodul din sân. Și în acest timp simte un nod mai mare la gât. Boișorii lui! Cu aceleași brațe îi mângâia pe la ochi și pe tot trupul lor încă fraged. Îi hrănea, îi adăpa atât de stăruitor. Îi păzea noaptea, ascultându-le odihna. Se vedea înconjurat de lumea curată și iubitoare a acestor dobitoace.

Câteva hârtii le a luat locul

Săteanul Grigore Doagă se'ndreaptă spre mijlocul orașului. Să se ieie cu ceva, să-i treacă durerea. In privirile lui, încă neîntinse acum, stau niște case mari, înalte, cu podoabe și zugrăveli atât de multe, cu uși deschise, cu ferestre pline de felurite bunătăți. Haine, încălțăminte, mâncăruri. Toate sunt în rând, unele

mai frumoase ca altele. Şi toate îl îndeamnă să le privească, să le apropie de fiinţa lui năcăjită, să le preţuiască şi să le dorească. Îl îndeamnă, îl ispitesc ca păcatul acela de tinereţe, când auzi chemarea trupului, când se potriveşte par'că drumul tău cu un drum străin.

Săteanul Grigore Doagă îşi achipuie încă odată banii. Sunt lângă el. Şi i se par atât de aproape, mai aproape decât toate lucrurile acestea noui, ce-l înconjoară Dacă ar fi fost fără legătura din sân, s'ar fi întors iarăşi spre târgul de vite, unde poate, ar fi văzut pentru ultima dată jucanii. Şi de acolo ar fi pornit spre casă. Dar ispitele din drum îl atrag mai mult. Şi banii i se par tot mai aproape.

Pe partea de stradă, unde lumea se'nghesue ca la pomană, Grigore Doagă simte izbituri în toate coastele. Cu greu trece la marginea trotuarului şi aici se opreşte. O nouă priveliştе îi acaparează privirea: mulţimea de lume. Şi o lume deosebită faţă de aceea din sate. Numai boieri şi cucoane, îmbrăcaţi bine. Şi cu bani mulţi. Căci altfel Grigore Doaga nu şi poate închipui un boier. Dar şi el acum are bani. Îi plac şi bunătăţile din oraş. Oare ce înseamnă asta?

Gândurile i se întunecă. Par'că i s'a slăbit un şurub acolo unde altă dată găsea socoteala atât de senină şi unde i se arăta rostul vieţei lui atât de înţeles în fiecare zi, de dimineaţă şi până seara, faţă de familie şi gospodărie.

Grigore Doagă îţi achipuie banii. Îi mângâie cu mâna plină de bătături. Ca prin ceaţă îşi vede chipul sătul, îmbrăcat bine, lustruit, curat la faţă şi în rând cu lumea această de pe stradă, în rând cu boierii şi cucoanele dimprejur ..

Visul îi măgulеşte toată fiinţa. Dar trece ca visul. Şi realitatea se aşează la locul ei. Aceiaşi năzdrăgi cârpiţi, pe un trup nespălat şi noduros! Aceeaşi priveliştе sură, spinoasă, cu foamea pe jumătate potolită, cu scândura goală sub oasele trudite mereu, cu ploduri goi şi buboşi!

Mai mult ca altă dată observă acum Grigore Doagă ce drum îl desparte de această lume, de această stradă, de toate podoabele văzute. Şi cât de străin este pe aici. Nimeni nu se uită la dânsul. Iată, trece un ţâncan de băiat. Cu două fire de

musteaţă sub nas. Cu umerii dela haină ridicaţi în sus. Cu pantalonii umflaţi la glezne. Ridicat sus, umflat jos. Parcă i o arătare. Trece legănat şi cu ochii aruncaţi în fusta unei cucoane dinainte. Şi cucoana.. roşu la buze, vânătă la ochi, aurie la păr, trasă la mijloc şi cu un căţel prins de zgardă Merg toţi trei, unul după altul, înconjuraţi de alţi boieri, cucoane şi căţei. Nici o femeie însărcinată. Nici un bărbat cu desagii pe umăr şi cu privirea supusă.

Grigore Doagă se vede izolat de această lume, aruncat la, marginea trotuarului, ca un gunoiu fără nici un folos. Şi banul l'a pironit aici o clipă. L'a făcut să uite juncanii. Să se vadă boier.

N. Spătaru.

Din torţele luminilor..,

INVĂŢĂTORULUI.

Eşti Prometeul flacărei divine,
ce o'mparţi în întunericul din sate,
Eşti veşnica nădejde ce străbate,
ţăptura celor cari vin la tine.

Din torţa ta se-alimentează toate
făclille—ce'n juru-ţi.. nu·s puţine;
ce-apoi se duc şi'n urmă-le iar vine,
o turmă de făclii întunecate.

Tu veşnic treaz, le eşti isbăvitorul,
căci ştii că porţi pe umeri viitorul;
şi te încântă valurile grele.

Ce te lovesc, căci fac în juru-ţi spumă...
..,Din torţele luminilor fidele,
eşti singura ce-arzând nu se consumă.—

I. Brad-Horăşti.

Familia şi şcoala.

Acum nu demult, s'au descoperit fapte odioase săvârşite de elevi de şcoală, ce au ridicat şi răscolit opinia puplică până la atât, că s'a aruncat întreagă vinovăţie numai asupra şcoalei. Ne întrebăm atunci, cu ce contribue familia şi şcoala la educaţia copilului? Care din ele au rolul mai mare?

Mă voiu stărui ca în cele ce urmează, să documentez prin exemple, că atât familia cât şi şcoala în desvoltarea şi educaţia copilului au un rol covârşitor de important. Familia însă aşi putea spune că rolul ei, e mai ridicat cu un grad educativ, de cât cel al şcoalei.

Prăgătirea îndivizilor ce formează o naţiune se bazează pe familie şi în al doilea rând pe şcoală. Punctul în jurul căruia se învârte întreagă osatură a pedagogiei este - *copilul.* — Cu cât creşterea şi educaţia sunt mai apropiate de natura lui, cu atât viaţa şi viitorul întregei omeniri va fi mai fericit. El necesită întreaga atenţie a familiei şi a şcoalei.

După o uşoară observare empirică s'ar părea că, acţiunea educaţiei puţin influenţează asupra naturei copilului. Însă acţiunea educaţiei aplicată raţional atât de familie cât şi de şcoală, poate corecta chiar natura perversă a copilului.

Pierre într'un studiu psihologic asupra copilului spuue: „Copilul în primii ani de copilărie, cunoaşte mult mai mult decât în ultimii ani de Universitate; el ştie nenumărate obiecte, cu numiri diferite".

Marele scriitor rus „Dostoevschi, dă următorul exëmplu în legătură cu cetitorul şi cartea, care corespunde cu aproximaţie la viaţa familiară de astăzi, dintre familie şi copil, desvoltată în 3 perioade: El spune: Unii citesc cărţile întâmplător, dar nu şi le procură 2. Unii citesc cărţile, cumpărându-le şi le socotesc ca nişte obiecte necesare, 3. Alţii le citesc, le cartonează şi le păstrează ca pe nişte obiecte de mare valoare". Aceleaşi stadii

se pot aplica la raportul dintre familie şi copil. Primul şi cel mai jos studiu este când familia se îngrijeşte numai de viaţa fizică a copilului. Al doilea stadiu, când se urmăreşte numai desvoltarea minţii. Al treilea este atunci, când familia caută nu numai să-i dea diplomă, ci caută să facă din el — *om* — cu personalitate în forma cea mai înaltă de gândire. Noi atât în familie cât şi în şcoală încă nu am ajuns în stadiul al treilea. In familie tatăl adeseaori se mărgineşte numai la îndatoririle materiale faţă de copil, sau uneori în groaznicul rol al judecătorului.

Educaţia propriu zisă a copilului rămâne în sarcina mamei. Ea vede primul zâmbet, aude primul sunet şi observă prima scântee de gândire. Influenţa ei asupra copilului e puternică şi hotărâtoare, dar necesită o pregătire specială, care adeseori lipseşte cu modernismul vieţei de astăzi. In cazurile cele bune se întâmplă că în familie se găsesc toate felurile de jurnale, reviste, cărţi; dar foarte rar vor fi de pedagogie, psihologie infantilă de pedologie.

Cerinţa veacului nostru este de a semăna şi creşte bunătatea în copil, a le deştepta şi întări bunele simţuri, a le îndrepta voinţa în căutarea neînfinitei bunătăţi şi a frumuseţei sufleteşti. Din copilării să l pregătim mai întâiu de toate a fi „om", dar nu funcţionar, judecător, avocat, etc.

In vechime înţeleptul Diogene, pe când eşia din baie, a fost întrebat, dacă mai sunt mulţi oameni? El a răspuns „Lume, este multă, dar oameni n'am văzut". Ironia lui Diogene pare mi-se că s'ar potrivi şi pentru timpurile noastre.

Familia şi şcoala sunt datoare să colaboreze una cu alta pentru a coordona disciplina internă şi externă a copilului, obicinuindu l cu dragostea de ordinne, de natură, să fie modest şi sincer, nu prin constrângere, ci prin blândeţe se va prelucra şi stabili personalitatea sa.

Tratându l cu dragoste din copilărie. familia dela naştere şi până la vârsta de şcoală, iar mai departe, amândouă împreună, vor imprima sufletului său bunele deprinderi, ce i-am impus fie direct fie indirect.

Ca încheere voiu da următorul exemplu spre a întări cele de mai sus.

Psihologul englez Karpentev într'un studiu de psihologie infantilă citează următoarea întâmplare:

„In clinica chirurgicală a prof, Abercrombi din Edinburg, Scoţia, se adusese o bolnavă în stare de inconştienţă. Căzuse dela o înălţime a cărui rezultat a fost deranjarea creerului prin lovitură şi despicarea craniului.

Stătea în această stare de vreo cinci zile, fără ca chirurgii să-i poată aducé vre-o îmbunătăţire. In starea această de letargie, ea mereu pronunţa nişte sunete (cuvinte) sub forma de declamaţiune într'o limbă necunoscută, doctorilor şi asistenţilor. Atunci ei au apelat la un mare lingvist al Universităţei ce cunoştea toate limbele vechi şi orientale. Acesta, după ce a ascultat-o câtva timp, a declarat că ea recită versuri din limba veche indiană şi poeme din Mahabharata şi Ramaiana în vechea limba ebraică. Mirarea tuturor a fost de nedescris, cum poate o simplă servitoare să cunoască astfel de limbi.

Cauza e că, acum 20 ani, a servit la un preot englez, cari cunoştea acestea limbi şi în orele de repaus, iubea să cetească cu vocea tare, versuri din limba sanscrită şi evreească veche. Fetiţa, trecând încoace şi încolo pe lângă preot, auzea mereu aceste versuri ce prin ureche se transmiteau creerului, unde s'au întipărit. Abea după 20—25 de ani cu ocazia acestei întâmplări în stare de inconştienţă, declama aceste versuri ca şi cum le-ar fi învăţat ea după carte".

Deci totul ce trece prin viaţa noastră lasă urme şi nu le scoate la iveală de cât atunci când ni se sdruncină viaţa sufletească din adâncime. Ea le scoate ca şi valurile oceánului la suprafaţa, când întreaga suprafaţă lichidă se turbură de grozăviile furtunii.

Ioan N. Chicu.

Spre şcoala naţională.

Legea învăţământului primar din 1864 a fost adusă deagata din ţările apusului şi n'a fost pusă în legăturile firesti cu şcoala românească, care pe atunci abia începea a se curăţi de influenţele străine.

Curentul slavon, ş'apoi cel grecesc tot mai mult cedau curentului naţional. Şcoalele româneşti au început să părăsească zidurile mănăstirilor şi să pătrundă în masele mari ale poporului. Marele povestitor I. Creangă cu duioşie aminteşte de o asemenea şcoală, unde a învăţat el: „Intâiu şi intâiu am început a învăţa „cruce-ajută", după moda veche, la şcoala din Humuleşti, o chilie făcută cu cheltuiala sătenilor prin îndemnul şi osârdiea părintelui Ioan Humulescu"... etc.

Asemenea şcoli n'a fost numai la Humuleşti, dar şi în mai multe sate ale principatelor române. Aceste şcoli au fost create de popor şi corespundeau nevoilor sufleteşti ale lui, deci erau pur naţionale. Asemenea şcoli erau şi în Transilvania şi în Basarabia. Mănăstirile basarabene aveau şcoli bine organizate, care au dat generaţii întregi de preoţi şi dascali bisericeşti pentru satele moldoveneşti. Până la sfârşitul secolului trecut se aflau în satele moldoveneşti preoţi şi dascăli cari de loc nu ştiau limba rusească şi făceau slujbele în limba românească.

Legea învăţământului primar a lui Cuza-Vodă, ca şi celelalte legi, era făcută pentru a creia un stat unitar român. Tinerii boieri, educaţi în ideile revoluţiei franceze, călcau totul în picioare pentru idealul lor suprem — unirea principatelor — lăsând generaţiilor următoare să aleagă grăunţele de pleavă.

Statul român, organizându-se treptat treptat, a modificat legea din 1864 şi tot mai mult a pus şcoala în slujba sa, aşa cum era şi natural, întrucât fruntaşii statului român tot timpul au fost sub influenţa ideilor din apus. Se ştie, că după revoluţia cea mare a francezilor, pedagogia a devenit o ramură a sociologiei şi şcoala s'a pus în slujba statului.

Şi iată aşa au trecut 70 de ani. Şcoala actuală a creiat o tradiţie. Multe generaţii au trecut prin această şcoală. In prezent avem toată posibilitatea de a analiza părţile bune şi pe cele rele ale organizării şcolare. Cu cât mai aprofundat şi temeinic se face consolidarea sufletească a poporului român, cu atât mai mult se dă la iveală prăpastia care s'a creiat din cauza faptului că şcoala românească a fost pusă în slujba statului şi ruptă din sufletul poporului român.

Ca să fiu mai bine înţeles, voiu cita câteva gândiri ale unui pedagog rus. (P. Pobedonoştev). „Şcoala pierde orice valoare educativă dacă devine unealta ideilor politice sau sociale Atunci ea încetează de a satisface nevoile sufleteşti ale poporului, devine o servitoare năzuinţilor artificiale ce se propagă în viaţa socială de conducătorii statului şi pentru popor nu este altceva decât un jug şi este urîtă de el. Despărţindu se de sufletul poporului, şcoala pierde terenul de sub picioarele ei şi se demoralizează. In sufletul poporului se tăinueşte simţul de bunătate, de dreptate, de adevăr, de ordine, şi se păstrează credinţa şi tradiţia. Dacă şcoala cuprinde aceste calităţi ale poporului, le întăreşte prin bune deprinderi, atunci poporul o înţelege, o iubeşte şi se confundă cu aşa şcoală".

Care sunt dovezile că şcoala românească în organizarea ei actuală este despărţită de sufletul poporului?

Cu toţii ştim că după cei 70 ani de existenţă, şcoala noastră primară nu se bucură indeajuns de dragostea poporului, poporul nu o înţelege pe deplin, între popor şi şcoală au rămas raporturi mai mult oficiale şi în consecinţă, poporul simte că şcoala este o sarcină grea pe spinarea lui, nu dă copiii la şcoală, din care cauza avem mulţi analfabeţi.

Toată activitatea şcolei se reduce la utilizarea ei pentru interesele statului.

Să precizăm această afirmaţiune. Articolul 55 din legea învăţământului, modificat în anul 1934, zice:

„Şcoalele noastre primare formează al doilea aşezământ de educaţie şi instrucţie, având de scop a da cultura elementară indispensabilă oricărui cetăţean, precum şi deprinderi la activitate şi cunoştinţe cu caracter prac-

tic utilitar. după necesitatea vieţii locale, felul de ocupaţie al locuitorilor şi înclinările elevilor".

Să vedem acum ce se înţelege sub termenul de *educaţie* n şcoala de astăzi.

1) „Educaţia e un complex de acţiuni cari izvorăsc dintr'o poziţie unitară şi fundamentală: din iubirea pe care educatorul o simte pentru copil, etc.
2) Această înclinare duioasă de a ajuta copilul în dezvoltarea lui se manifestă în trei direcţii fundamentale, prin trei forme de activitate: ca îngrijire, îndrumare şi cultivare.
3) Activitatea educativă propune să apropie pe copil de un anumit *ideal de om*. „Nu poate fi vorba de educaţie fără concepţia unui ideal uman, adică fără o noţiune despre viaţă, spre care orientăm copilul " („Pedagogia" St. Bârsanescu, pagina 20).

Şi în fine, bazându se pe art citat mai sus din legea învăţământului şi ideile despre educaţia lui Durkheim, Kerschensteiner, etc. în căutarea „idealului uman", şcoală actuală are de scop:

1) Să dea cunoştinţele necesare, să dezvolte aptitudinile psihice... pentru trecerea în şcoalele secundare.
2) Ca şcoală de stat, ea e chemată să predea viitorilor cetăţeni minimum de cunoştinţe generale, pe care le cere viaţa de'cetăţean şi să trezească acele sentimente şi idei care asigură coheziunea statului.
3) Ca şcoală elementară, ea e destinată să se îngrijească de educaţia elementară şi absolut necesară tineretului din punct de vedere intelectual, moral, religios şi naţional"...

(„Pedagogia" St. Bârsănescu.)

S'au generalizat toate statele, s'au egalat toate naţiunile. Copilul francez, român, german, etc., în şcoala primară se îndreaptă spre un „ideal uman", lăsându-se la o parte tradiţia, rasa, credinţa, trecutul istoric, datinile, etc. „Statul" se consideră ca o unitate cosmopolită, şi şcoala este pusă de a trezi sentimente şi idei care asigură „coheziunea statului"...

Din această cauză, copilul în şcoală primară din primele

zile este rupt din sânul familiei sale și nu aude aici măcar „cruce-ajută", „Tatăl nostru", pe care l-a învățat dela mamă-sa și începe a se adresa către Dumnezeu cu poezii, cari nu vorbesc sufletului copilului nimic...

Iată de ce fruntașii pedagogiei noastre naționale încep a se trezi, încep a căuta drumul pierdut de școala noastră. D. d. profesori D. Gusti, Radulescu Motru, Andrei și alții condamnă organizarea școalei de astăzi. Opinia publică românească, în general, consideră școala noastră ca având multe scăderi.

Se caută calea renașterei naționale a școalei. S'a trezit dorința de a găsi firul acela cu care era legat poporul românesc de școala sa până la 1864. Fel de fel de școli: „regionale", „țărănești". „sătești" etc., care se plănuiesc de fruntașii noștri, nu constituie altceva decât căutarea drumului pierdut, căutarea sufletului poporului românesc.

Dar credința mea este că acest drum nu se va găsi, dacă îl vor căta numai „cei cari stau sus"; misiunea aceasta trebue să fie îmbrățișată mai cu seamă de marea masă a dăscălimei dela sate, care aproape toată a ieșit din sânul poporului, trăiește în mijlocul lui și cu toată firea sa simte starea nefirească a școalei de astăzi.

Socot că de acuma înainte e necesar de lăsat prescripțiunile străine în organizarea școalei naționale. Trebuie ca forțele unite a muncitorilor pe ogorul școalei, împreună cu toți prietenii poporului românesc se găsească calea adevărată, singura cale, care va readuce școala românească la matca ei naturală, având ca izvor calitățile calitățile care se tăinuesc în sufletul popórului: dragostea de neam, de tradiție, de credința strămoșească, bunul simț, simțul de dreptate, de adevăr și de ordine.

I. Plămădeală.

Cât e țara mea?

Eu sunt român, și țara mea
Se 'ntinde maiestoasă
Pe munți înalți, privind în ea
Câmpiea cea mănoasă.

Își are Nistrul la hotar
Cu Dunărea adâncă,
În care plânge cu amar
Pribeaga Tisă încă.

Prin scump plămânul dobrogean
La marea cea albastră
Respiră țara spre ocean
Plângând durerea noastră.

Din inima de sub Carpați
Iau, râuri mii, născare
Udând în cale mii de frați
Și-un scump pământ sub soare.

Atât e țara mea acum
Cât curg dela isvoare
Aceste râvni, care 'n drum
O udă pân' la mare.

Atâta e și n'am să las
Dușmanului o schioapă
Si de o veni, la orice pas,
Găsi-va loc de-o groapă.

Nu știi dușman ne 'nduplecat
Și plin de înfrângere,
Nu știi că nimeni n'a luptat
C'o Românie Mare?

Noi ne am luptat și mă cunoști
La ceasuri de mânie
Si-ai vrea să 'ncerci acum cu oști
O Mare Românie?

Păi, să nu deie Cel ceresc
Să vrei tu noi hotare,
Că-i foc tot neamul românesc
Din Tisa pân' la Mare.

I. Isbășescu
inv. Cornești—Lăpușna

Excursiunile şcolare

Deşi trăim în secolul copilului, totuşi acest mic rege nu se bucură în totul de atenţia ce i se cuvine, pentru a căpăta o desvoltare armonică. Şi azi, ca şi acum câteva secole, e ţinut cu ochii în carte şi între cele patru ziduri ale sălii de clas, în nemişcare. Natura, adevărata carte, se învaţă din cărţi, chiar şi atunci când copilul ar avea posibilitate să stea faţă în faţă cu tot ce Atot puternicul a zidit.

Ducerea copilului în plină natură se face prin aşa zisele excursii şcolare, neglijate cu totul de educatori. Acest mijloc de educaţie şi instrucţie, e cel mai eficace dintre toate şi tocmai acesta e cel mai neglijat. Sunt obiecte în învăţământul primar, care pot fi predate cu mult succes în timpul excursiilor şcolare. In special geografia din cl. II, care trebuie învăţată numai în natură, se predă din cărţi.

Se ţin copiii în aerul viciat al sălii de clasă, în loc să fie duşi la aer, în plină natură, unde e sănătatea şi voia bună. Ce pot să mai spun de „compunere", care se poate căpăta din excursii, o sumedenie de subiecte pentru compunerile libere, în care se poate vedea puterea de închegare a celor văzute, şi creaţia fiecărui copil aparte, după care putem să cunoaştem şi firea copiilor noştri.

Intuiţia şi ştiinţele naturale nu trebuie învăţate decât în natură. Un animal, o plantă, etc. trebuie să fie văzută în mediul în care trăieşte şi creşte. E şi interesant, dar şi educativ, căci el vede mai mult decât spune cartea sau domnul. Astfel putem desvolta spiritul de observaţie şi curiozitatea, care frământă copilul încă de mic. Excursiile desvoltă şi fiziceşte pe copii, deoarece respiră aerul curat; iar nu aer viciat. Mai au şi rolul de a desvolta cultul pentru frumos şi Atotputernicul. Admirând tot

ce Dumnezeu a făcut pentru omenire, vede bunătatea mare a Lui, dar şi mincimea omului.

Excursiile, făcute la locurile istorice, desvoltă sentimentul patriotic şi admiraţia faţă de înaintaşi.

Excursiile, după depărtarea la care se fac, sunt de două feluri: apropiate şi depărtate.

Cele dintâi cer bunăvoinţa învăţătorului numai, căci a copiilor este întotdeauna. Cele de a doua cer şi ajutorul altora pentru a fi ajutate din punct de vedere material, deoarece făcându-se în locuri depărtate, necesită cheltueli. Rolul acestor excursii e foarte mare, căci ajută la cunoaşterea ţării, felul de viaţă a altor oameni, din a căror fel de viaţă se pot căpăta sugestii. (Ex Seliştea-Ardeal).

Comuna, judeţul, statul, au datoria sfântă de a ajuta aceste iniţiative, făcute în scopul de a cunoaşte ţara. E lucru ştiut, că nu poţi iubi decât aceia ce cunoşti. Am admirat mult excursia făcută de un coleg din Ardeal, la Bucureşti, deoarece socot că nu i-a fost tocmai uşor, să strângă fonduri pentru a face excursie cu copii. Cu durere trebuie să constatăm că aceste excursii sunt considerate de cei puşi sus ca un lux. Amară şi grea durere, simte învăţătorimea, când se vede neajutată în greaua operă de educare a maselor. Colegi, până a ajunge să facem excursiile cele depărtate, să ne străduim să bucurăm pe micii copilaşi măcar cu excursiile făcute prin apropiere, cu caracter educativ şi instructiv. Nu neglijaţi, căci veţi vedea mai târziu marile foloase, ce le vor trage copiii de pe urma lor.

Teodor Balmus

ŞCOALA ACTIVĂ ŞI VIAŢA DE ATELIER, PENTRU EDUCAŢIA SOCIALĂ.

E ştiut că interesele societăţii şi condiţiile ei vitale, predomină interesele şi condiţiile de viaţă individuală. Realitatea socială, e o realitate viabilă şi nu o emanaţie a fanteziei omului ca atare ea impune legi, schimbări, presează clipă cu clipă asupra elementelor antagoniste şi astfel creiază forţe noui. Un lucru e cert însă—că tendinţa educaţiei sociale se opune celei individuale.

Sociologul francez Durkheim ne dă o explicaţie adecvată asupra fiinţei noastre sociale. El separă fiinţa noastră sufletească, bine'nţeles prin abstracţie, în două părţi; una alcătuită din activităţi mintale, raportate la noi şi la evenimentele vieţii personale, fiinţa individuală; altă parte este un sistem de idei, sentimente şi obiceiuri, care exprimă grupul din care facem parte şi propriu zis, alcătuesc credinţele religioase, tradiţiile naţionale şi profesionale, opiniile colectivităţii, toate acestea alcătuesc fiinţa socială

De fapt în noi nu există două vieţi, două euri, unul personal şi altul social; ci unul social şi personal deodată (Boldwin), dar separate prin obstracţie.

E ştiut că legătura dintre individ şi societate este adânc înrădăcinată în condiţiile proprii de desvoltare a conştiinţei omeneşti. Individual nu poate să devină un adult complect, decât parvenind să se identifice cu existenţa socială a contimporanilor, dacă nu face parte ca funcţie organică din solidaritatea lor.

Iată dar, că şcoala care este o instituţie de educaţie şi mai presus socială, sub toate aspectele ei, caută ca dintr'o fiinţă egoistă, asa cum e omul lăsat din fire—să facă o fiinţă morală

şi socială. Iată puterea de creaţie a educaţiei; iată rostul ei în solidaritatea socială. Prin urmare educaţia nu se mărgineşte numai să desvolte organismul individual, aşa cum este determinat de natură, ci face să se desvolte instinctele sociale, scoate la lumină puteri ascunse, care stau în stare latentă, le relevă şi astfel creiază în om o fiinţă nouă.

— La ce s'ar reduce omul, individul, dacă ar fi lipsit de toată această operă şi moştenire socială?—Intre individ şi societate nu poate exista un antagonism de interese, ci din contra un concurs de identitate practică; societatea dar, privită prin această prismă, e autoritară şi impune individului oarecare activitate, care la rându-i ia atitudine.

— Toate operele colective ale societăţii se păstrează şi se transmit prin momente şi instituţii; iar instituţia, la rândul ei, este reflexul necesar al societăţii. O societate nouă, o instituţie nouă etc. E fapt cert, că între societate şi instituţie este un schimb de interese şi relaţii şi atunci când instituţia nu mai corespunde cerinţelor sociale, pentru care a fost creată, instituţia dispare, sau trăeşte fără a mai corespunde interesului reclamat de societate, Şi acum o dezidenţă.

Făcând o privire asupra programei şcoalei primare de azi, observăm că ea recomandă îndoparea copilului cu o mulţime de cunoştinţe, cu scopul de a-i forma inteligenţa, cunoştinţe ce se crede că-i servesc copilului la uşurarea nevoilor vieţii

Să nu se uite că copilul e o fiinţă vieţuitoare şi că trebuie pus în funcţia lui naturală de lucru şi de acţiune, pe care viaţa le naşte dela sine, când munca şi acţiunea sunt necesare trebuinţelor Este o lege imperioasă a vieţii, după care omul în genere lucrează totdeauna: *nevoia* şi *interesul.*

Copilul singur să simtă motivarea unui studiu, să-i simtă valoarea şi semnificaţia vitală Nu trebuie prezintate copilului obiectele de a fi ştiute, căci o astfel de metodă, ne spune americanul *Deewey*, este o *metodă* moartă—pe când studiile, zice el, „trebuesc considerate ca instrumente de viaţă".

—„Istoria serveşte omului ca instrument de analiză a forţelor sociale cu care omul are a se lupta; geografia este un instrument destinat să uşureze cunoaşterea şi comunicaţia dintre

oameni; matematica este un mijloc de a economisi numeroase experienţe". — Dar tocmai din acest punct de vedere, multe din obiectele de învăţământ devin obiecte parazitare, rămase în programele şcoalelor prin tradiţie şi care nu prezintă nici un interes social, propriu zis, ca şi când educaţia n'ar fi prepararea pentru o funcţie utilă a marelui organism social, căruia aparţine individul. Astfel, trebuie scos din programele noastre tot ce este formalism, iar în locul lui să se introducă ocupaţii active. Sociologul francez *Sigthart* spune: „Pentru a avea rezultate fructuoase, şcoala trebuie neapărat legată cu viaţa".

— Pedagogul german Kerschensteiner, autorul vesti ei lucrări „Educaţia cetăţenească", precursorul şcoalei active manualiste, propune ca şcoala să fie transportată în atelier, unde lucrul de mână să aibă o organizare socială, în care să se aplice cooperarea muncii şi să se cultive virtuţile civice. Lucru manuel este un mijloc pentru educaţia socială, pe care o dă munca în comun, stabilindu-se raporturi sociale între micii lucrători, cultivându-se astfel în chip practic o etică profesională şi în acelaş timp se cultivă raportul cu natura lucrurilor în acţiune. Să nu se uite că individualismul, inventat de Renaştere n'a murit chiar cu totul, ci s'a modificat, s'a precizat în omul specialist, care a devenit la rându i ideal educaţional.

D-tru Ganea-Horăşti.

Căminul pentru învăţători: iată din cele mai importante deziderate ale învăţătorimii lăpuşnene.

Şcoala primară de aplicaţie
„CULTURA"
de pe lângă şc. normală
de învăţători
CHIŞINAU
Clasa II-a

Propunător:
R. Răduleanu
învăţător

19—XII—934

Lecţie model.

Obiectul: Intuiţia.

Subiectul: *Lecţie recapitulativă:* ape curgătoare şi stătătoare
Lecţie progresivă: Crapul şi ştiuca.

Material didactic: Un bazin cu peşti vii, două vase de sticlă ae forme diferite cu apă; icre, un crap şi o ştiucă. (Ştiuca s'a ales în aşa fel încât în pântece să aibă un peştişor).

A. Lecţia recapitulativă.

Ce ape curgătoare cunoaşteţi? Dar stătătoare? Ce plante cresc la baltă? Ce fel de pasări trăiesc printre stuf şi papură? Ce fel sunt la gust apele curgătoare? Dar cele stătătoare? (şi dulci şi sărate).

B. Lecţia progresivă.

INTRODUCEREA: Ce fiinţe trăiesc în unele ape curgătoare şi în unele ape stătătoare? raci, peşti, broaşte, etc.
Anunţarea: Să învăţăm despre nişte peşti şi anume despre „Crap şi ştiucă".

CONCREŢIUNEA: 1. *In mediu acvatic.* (Se prezintă un borcan de sticlă cu apă în care se găseşte un peşte viu). Copiii exclamă: „A !.. un peşte viu". Da copii, un peşte viu. Faţă de unii peşti pe cari îi cumpărăm pentru mâncare, cum este acesta la trup?.. mic. Ce face el acum

aici în apă ?... înnoată. Cu ce se ajută la înnotat ?... cu aripile. Ia numărați aripile ! (Copiii le numără și sunt puși să observe și așezarea). Când vrea să înainteze ce face cu ele ?. bate apa. Cu ce le putem asemăna ?... lopeți. Priviți acum ! (Se pune peștile într'un alt vas deschis mai mult spre a se privi de sus în jos). De care parte a trupului se ajută ca să-și schimbe drumul ?.. coadă. Deci la ce i ajută coada?.. la schimbarea drumului.

Cu ce e acoperit trupul ?... solzi. Ce culoare au ?... mai închiși pe spate și mai deschiși pe lături și pântece. Ce părți putem deosebi la un pește ?... cap, trup și coadă. Ce vedeți la cap ?.. gură, ochi, două găurele mici și două capace deoparte și de altă a capului Observați ce face cu gura ?.. o deschide mereu. Și în timpul când închide gura, ce deschide ?.. cele două capace. (Se explică pe larg rostul acestor mișcări). Sunt puși apoi elevii să observe ce lipsește la ochi. (pleoapele). Se explică deasemenea rostul celor două găurele. (auzul).

2. *Pe uscat*. Copii ! Iată ce fac acum. (Propunătorul scoate peștele și l pune pe masă. Se observă cum se sbate. In acest chip se demonstrează că nu poate trăi în afară de apă).

3. *După moarte*. Copii ! Știți voi la ce ne folosește peștele ?... la mâncare. Și care pește e mai bun, cel proaspăt, ori cel sărat ?... cel proaspăt. Iată am și eu aici doi pești proaspeți, mari : un crap și o știucă. **A. Crapul**. Acesta ar mai putea înnota dacă l-aș vârâ în apă ? Din ce pricină ? Priviți-i mai bine gura ! Vâră tu Z. degetul în gura crapului. Ce simți ?.. nimic Vâră și tu ..! Ce simți ?.. nimic. Iată aici găurelele ce-i serveau la auz ; iată aici capacele, cari se închid și deschid mereu când e viu în apă și iată ce se găsește și înăuntru. Priviți și solzii cum sunt așezați. (Se desprind solzi și se împart la copii spre a fi e-

xaminaţi). Se diseacă peştele spre a i se scoate icrele. Copii! acestea sunt un fel de ouşoare. Cine ştie cum se numesc? . icre. Ştiţi pentru ce fac peştii icre?... să se înmulţească. (Se poate spune şi despre timpul depunerii şi despre felul clocirii, dacă elevii întreabă). Crapul e molatec şi cam leneş. Ii place să stea mai mult prin apele mâloase, cari curg încet Se hrăneşte cu ierburi, melcişori, viermi şi cu ce mai găseşte în mâlul de pe fundul apelor. Carnea de crap e bună la mâncare, dar e cam grea.

B. Ştiuca. Iată şi ştiuca Se procedează la intuire ca şi la crap. In acelaş timp se face şi deosebirea atât la întreg, cât şi la părţi.

Se taie apoi ştiuca pe pântece, i se scoate peştişorul şi se discută asupra felului de hrană. Se precizează că icrele sunt mai gustoase decât cele de crap; la fel şi carnea. Deasemenea se precizează că atât crapul cât şi ştiuca trăiesc în apele dulci.

Reproducerea dialogată lipseşte.

Reproducerea liberă. Câţiva elevi buni spun despre cele văzute: întâiu la crap şi apoi la ştiucă.

ABSTRACŢIUNEA: 1. Asocierea. Ce sunt crapul şi ştiuca! Unde trăiesc? Prin ce se înmulţesc? Să spună acum un şc. pe scurt ce sunt crapul şi ştiuca şi prin ce se înmulţesc!

2. Generalizarea. Crapul şi ştiuca sunt peşti şi se înmulţesc prin icre·

INCHEEPEA: Se modelează din lut un peşte.

RECENZII

CARŢI

„Psihologia copilului de oraş".

de Traian Belcescu

O carte nouă pentru învăţători este volumul cu titlul „Psihologia copilului de oraş" scris de dl. Traian Belcescu, un distins membru al corpului didactic. In epoca aceasta de import a o mulţime de curente şi sisteme pedagogice, în general neexperimentate în ţara noastră, cartea aceasta merită să aducă o nouă inovaţie, aceia de a ne cunoaşte copiii noştri de români, pe copilul de oraş, de care va trebui să se ţină seamă la elaborarea oricărui sistem pedagogic. Dl. Traian Belcescu, un dascăl cu o experienţă vastă pedagogică, a făcut un pas fericit dând la iveală cartea susmenţionată, care va servi ca un îndreptar pentru cunoaşterea psihologiei copilului nostru de oraş şi prin comparaţie, pe cel de sat.

Cartea cuprinde nouă capitole. In primul capitol întitulat „Copilul de oraş în mediul familial şi social", autorul ne înfăţişează care este atitudinea copilului în familie şi societate.

Pentru copilul de oraş cea mai scumpă fiinţă şi sfânt cuvânt este mama. Pentru mama, copiii au următoarele termene de comparaţie: „Dacă mama ar cântări un vagon dublu (20000 kgr.), abia un miligram valorează lumea pentru mine". Mama este a doua după Dumnezeu. Nu mi-aş da m ma să ştiu că mi se împlineşte tot ce vreau. Nici să ştiu că mă alege rege. Viaţa mi-aş da-o, dar mama nu". La fete nu se întâlnesc comparaţii atât de gingaşe şi nici expresii dulci ca la băeţi. „Imi este dragă ca lumina ochilor, spun fetele". In genere copilul de oraş se bucură şi sufere alături de mama lui când nu sunt lemne în casă, când o ceartă tat , sau când întârzie în oraş, ori la birou Din această iubire curată a copilului de oraş faţă de mamă, reese un învăţământ pentru părinţi şi anume: să nu-i bată, să nu-i jignească şi mai ales să nu-i apostrofeze. Copilul de oraş mai are o admiraţie şi pentru servitori, pentrucă aceştia „le spun poveşti şi le fac jucării". Faţă de societate, copilul de oraş are o ideie mult mai largă decât copilul de ţăran.

De la strada plină cu vitrine inundate cu minunăţii, până la ţiganii nomazi, copilul are un minunat prilej de ageriraa spiritului de observaţie şi de a face haz.

Cap l Pagini din viaţa copilului de oraş.

In acest capitol autorul redă o parte din scrisorile copiilor asupra diferitelor simţiminte şi impresii din copilărie. Din toate reese că până la vârsta de şapte ani, întreaga viaţă, copilul şi-o petrece în joc, dar posed amintiri frumoase despre întâmplările mai importante: unul la vârsta de 4 ani se închipue că este cavalerul de la Malta deoarece îi citise mamă-sa satira III de Eminescu, altul îşi aduce aminte de procesul lui Corneliu Zelea Codreanu care l-a întrebat dacă este şi el în partidul său, altul scrie cum lua patru coji de nucă, le umplea cu clei

şi le vâra în picioarele mâţei, care, când fugea, îi provoca râsul, etc. etc.. In general, până la vârsta de şcoală, copilul de oraş îşi petrece viaţa numai în joc, deaci trebuie să deducem un învăţământ anume că învăţătorul să caute a face o trecere pe încetul de la joc la muncă. „Să păşească fără sguduiri de la o activitate spontană şi plăcută, la aceia pentru care este constrâns să facă sforţări în vederea unui scop îndepărtat, strein de cercul său de interes, pentru care n'are înţelegere şi nici plăcere nu simte".

Cap. III Concepţia copilului de oraş despre moş Crăciun.

Crăciunul este un eveniment plin de o bucurie nespusă pentru copii, deoarece în această noapte moş Crăciun se coboară din cer şi vine prin nămeţi, prin viscol şi păduri, cu lupi care nu-l ating, ca să aducă daruri la copii. In concepţia copilului de oraş moş Crăciun este un moşneag cu barba mare, cu cojoc lung, cu sacul plin de jucării şi care nu îmbătrâneşte mai mult decât e acum.

„Un bătrân foarte bun prieten cu Dumnezeu". Nu moare niciodată şi este foarte înţelept. Copiii de oraş în anul 1931—1932 s'au gândit să-i ceară lui moş Crăciun să aducă bani în ţară (criza monetară). Copiii de oraş ar dori să le aducă moş Crăciun aeroplane cu care să se dea peste cap, pitici care să-i asvârle în lună şi maşini.

Fetele ar vrea să le aducă „o sobă cu oliţele ei; un lavoar cu căviţă, un serviciu de cafea pentru a primi colegele". Copiii ar dori ca moş Crăciun să vină cu avionul peste înălţimele albastre şi sania cu boi, peste câmpiile învestmântate în giulgiul alb al ernei". Din toate manifestările acestea nevinovate ale copiilor pentru moş Crăciun, educatorii vor trebui să se apropie de copii, să se bucure cu ei şi să nu le strice iluziile „Lăsaţi-ne iluziile! Lăsaţi-ne visurile! Ele sunt pâinea cea de toate zilele ale copilăriei noastre".

Cap. IV. Ce sunt poveştile pentru copilul de oraş.

Copiilor le plac poveştile, le ascultă cu o deosebită atenţie, le place ca Făt-Frumos să ucidă pe smeu şi se întristează dacă i se întâmplă ceva rău. Copiilor de oraş le plac poveştile ce îndeplinesc aceste condiţiuni: a) să fie adevărată, copilărească şi frumoasă, cum nu se mai poate alta. Să le provoace râsul, până la urmă, să fie omorâţi smeii şi vrăjitoarele.

Cap. V. Copilul de oraş sub vraja anotimpurilor.

Copilul de oraş se bucură când vine primăvara cu soare cald şi jocuri pe maidan, dar se întristează când vine iarna cu ploi şi ninsoare, care. te ţin în casă „copiii sunt trişti că ploua mereu şi nu mai poţi eşi afară; câmpu-i gol, iarba s'a uscat, fluturi nu mai sunt şi păsărelele s'au dus.

Cap. VI. De vorbă cu copiii de oraş.

Stând de vorbă cu copiii de oraş care sunt mai îndrăzneţi şi mai guralivi decât cei de ţară, rămâi uimit de sumedenia de întrebări ce ţi-o pun.

Autorul redă o sumedenie de întrebări puse de copii învăţătorilor, întrebări din care se constată curiozitatea şi ascuţimea de gândire de care este capabil copilul de oraş. Iată câteva din aceste întrebări: De ce fiecare ţară trebue să aibă un steag? Pe ce se ţine pământul? De ce Dumnezeu

nu mai face minuni ca să deschidă cerurile şi să vorbească oamenilor? Ce e aceia criză? De unde învaţă profesorii lucruri multe şi interesante? Gandhi e urît? De ce când sufli în foc se aprinde şi când sufli în lampă se stinge? Edison învăţa bine? De ce nu ne vorbiţi nimic despre Edison? Vă rog, vorbiţi-ne astăzi! Ce înseamnă dumping monetar? Am enumărat numai câteva întrebări de ale copiilor de oraş, din care se vede că aceştia au cu totul alte preocupări decât copii de ţară.

Cap. VII. Folklorul copilului de oraş.

Există şi un folklor infantil, care este în strânsă legătură cu jocul „Jocul, spune autorul, este slujitoarea de o clipă a unui trecut de secole şi tot prin joc copilul îşi risipeşte prisosul de energie în chip plăcut şi cu voe bună. Copil şi joc sunt două noţiuni care nu se exclud". In genere atât copiii de oraş cât şi cei de ţară, posed o comoară întreagă de cântece şi poveşti cu care vin la şcoală—cred că există dracul, mama pădurii, zâne şi vrăjitoare, strigoi, de căre se tem turburându-le somnul cu arătări înspăimântătoare, care-i chinuesc".

Cap. VIII. Compuneri libere.

Pentru a caracteriza cum se înfăţişează compunerile libere ale copilului de oraş, autorul pune ca motto următoarele rânduri despre compunerile copiilor: „Farmecul poeziei lui Eminescu, piesele de teatru ale lui Alexandri, dramele lui Ibsen, splendoarea nuvelelor de Gâne nu se aseamănă cu aceste simple povestiri ale copiilor curaţi la suflet şi nevinovaţi. Simplicitatea acestor bucăţi nu există la nici un autor, căci sufletul nevinovat al copiilor nu-l găseşte nimeni, nicăeri" (Martac V. Dinu).

In această parte autorul, fin observator al sufletului copilului redă o comoară întreagă de compuneri libere foarte interesante din punct de vedere psihologic. Iată una la întâmplare:

Dureri din viaţa unui copil. Doamne! Doamne! De ce mai există durerea? Tata vine de la serviciu, amărît, dând din umeri, mama îl întreabă: Da?. Nimic... Ce înţelegeţi prin vorbele acestea? Să vă spun eu. Sa dat leafa? Nimic. Mai mare durere, cum e criza de bani, nu mai e! (Nagy Costel)

Cap. IX. Anchete în lumea copiilor de oraş.

Propunând copiilor să-şi scrie gândurile lor, mulţi scot în evidenţă particularităţi interesante, copiilor le e frică să rămână pe întunerec, unora le place să fie războiu, altora nu. O parte din ei se îndoesc de existenţa lui moş Crăciun, din cauza că părinţii n'au fost destui de prudenţi. Unii ar dori să fie scriitori ca Ion Creangă, ori ca Benitto Musolini. Ceia ce se desprinde mai adânc din spovedaniile copiilor este frica de examene, emoţiile ce le au în faţa comisiei de examen sunt teribile pentru ei. „Nu vrem să să fim în faţa comisiei, ci comisia să stea în altă parte, de unde să ne vadă fără să-i vedem şi să audă răspunsurile noastre".

Cartea d-lui Traian Belcescu deşi este o lucrare ştiinţifică, dar fiind scrisă într'o limbă pur românească şi cu imagini clare şi exemple potrivite, poate fi citită cu plăcere de ori şi ce mamă, părinte şi educator.

In vremile acestea de reforme, va trebui ca şi învăţătorimea română să în-

ceapă a face o revizuire asupra tuturor formelor împrumtate în genere din apus şi a clădi o nouă pedagogie, bazată pe psihologia copilului de român, sau după cum spune mai bine dl. profesor Ion Drăgan „De la această colecţie de autentice comori de documentare sufletească asupra copilului român trebue să purceadă, orice afirmaţie în câmpul de muncă al pedagogiei româneşti, Şi e deabia începutul". In biblioteca învăţătoruluţ va fi o nouă bucurie.

Spiru Vulcaru.

„Aurul negru", roman de Cezar Petrescu ed. II. Ed. Naţională—Ciornei 390 pag. preţ. 90 lei.

Dl. Cezar Petrescu, cu toate că s'a declarat adversar al sămănătorismului, abandonându-l dela primele volume de nuvele şi primul roman al său în proporţii mari: „Intunecare", (vezi, „Mărturia unei generaţii", de: F. Aderca) totuşi prin temperament, atitudini, îl găsim sămănătorist şi'n unele din ultimele sale scrieri.

Modernistul şi occidentalul nostru romancier, ziaristul de mare vervă, ne-a dat şi de dat această în: „Aurul Negru" o carte care trebuie să stea la căpătâiul nostru,—noi cei care vrem să pătrundem în tainele sfintei arte.

Atât prin viziunea sa, colectarea materialului, observarea lui; prin atitudinea francă, obiectivă, care-l face să disece societatea noastră după războiu, „Aurul Negru" în acelaş ciclu cu: „Comoara Regelui Dramichet", se situiază în faţa noastră pe un postament superior.

In această carte, dl. Cezar Petrescu ne arată demagogia celor mari, oculta putere a: „Maiestăţii Politice" din Ţara românească, a acelor care au în mâinele lor destinele României, acei care ne-au vândut solul şi subsolul ţărei noastre: pădurile, aurul metalele, sarea, cărbunele, şi aurul negru—petrolul. Ne face reportajul cum bogăţiile pământului nostru, au încăput pe rând în mâinele străinilor; puterea capitalului străin, guvernele româneşti schimbate de-o clică de bancheri, ori de un demagog de talia lui: Horia Ţincoca (pe care cred că l-a identificat orice cititor atent, cu omul în carne şi oase în parlamentul nostru).

Personagiile sunt vii; faptele îţi sar în ochi de plinul lor adevăr; deci cartea este de o autenticitare pură. Vezi par'că înaintea ochilor, îmbogăţiţi peste noapte din stoarcerea pământului; sondele rasărind ca ciupercile după ploaie, cu mirosul lor acru, cu fum, mugetul sirenilor, distrugând viaţa liniştită, senină, patriarhală a satelor noastre; clase de adevăraţi boieri apunând, izolându-se în neputinţa de neînţelegere a acestei lumi noui; mincinoasă, ipocrită, avidă de bani, lux, desfrâu, ridicându-se pe ruinele celei dintâiu. (Tutoveanu-Emil Sava).

Cartea este scrisă cu nerv, adânc studiată, ne prezintă tragicul vieţei, prezentat printr'un obiectiv al realităţii; a acelor ce se duc, cu traţiţia, vremurile, mentalitatea lor, şi a celora care se urcă sfidători.

Dl. Cezar Petrescu, ni se arată aici ca şi 'n „C R. Dromichet", care ar fi primul volum al acestei cărţi, un îndrăgostit al pământului românesc, al tradiţiei, a tot ce e vechiu, care este astăzi călcat în picioare de cei care au venit cu lustruita lor civilizaţie, nimicind totul.

Este un anti-maşinist, un anti-civilizator.

Cartea ne sugerează sentimente nobile: iubirea de patrie, de tot ce e românesc, de bogăţiile, munţii, plaiurile noastre şi citind-o plângi pe filele ei şi-ţi aminteşti de versurile poetului:

„Cine-a îndrăgit străinii
„Mânca-iar inima câinii.
. . . . . .

Ce înălţătoare carte! Noi nu putem s'o preţuim poate în de-ajuns, ne lipseşte distanţa, perspectiva, căci în haosul, nostru social-politic în care trăim, când cei care fac gălagie în jurul lor se ridică la cele mai înalte situaţiuni în viaţa socială a statului; dar generaţiile care vor veni, vor găsi aici ca într'un dosar descrisă societatea noastră post-belică. Şi ne vor blăstăma indolenţa, nepăsarea şi laşitatea cu care am lăsat pe cointeresaţi să sugă, storcând bogăţiile din rărunchi a acestui pământ românesc.

Compoziţia admirabilă, acţiunea bine închegată, stilul pur, concis, fac din dl. Cezar Petrescu, un romancier desăvârşit din generaţia noastră.

Fericită generaţie!

Mihail Spiridonică înv.

com. „I. Gh. Duca" Lăpuşna.

———

„Intre două lumi",

de *Pr. Gh. Popescu-Broşteni.*

Toată grija zilei de astăzi este îndreptată spre criza economică, ce apasă asupra întregii lumi. Oamenii politici şi economiştii tuturor ţărilor îşi pun la contribuţie tot meşteşugul pentru a găsi soluţia de îndrumarea vieţii, pe o cale sigură şi liniştită; dar silinţele lor n'au dus, cel puţin până acum, la un rezultat mulţumitor. Criza se accentuiază cu fiecare zi ce trece, iar neliniştea în omenire creşte. Greutatea problemei ce se pune azi, e mai mare decât altădată, pentrucă privită chestiunea la suprafaţă, pare de neînţeles: ca noi să înotăm în bogăţie şi cu toate astea să ne văităm de sărăcie. „Gem vitrinele de bunătăţi, iar lumea jinduieşte la ele; căci toţi sunt de acord că în prima linie criza din timpul nostru nu constă în lipsă, ci în prea mult belşug, în supra producţie. Suferinţa lumii de astăzi ar fi, deci, un fel de chin al lui Tantal. Totuş este o deosobire, pentrucă Tantal era pus într'o fatală neputinţă de a-şi astâmpăra foamea şi setea, pe când noi în mare parte suferim pentrucă nu putem avea ceiace dorinţa noastră cere mai mult decât strictul necesar. După cum vedem, teoria strictului necesar îşi lărgeşte marginile.

Nici decenţa, nici măsura pungei nu mai pot hotărî între ceiace ne trebue şi ceiace nu ne trebuie. Lumea şi-a creiat singură prea mulfe nevoi. Din cauza aceasta, toată lumea simte apăsarea grea a crizei, care constă în prisosul ce ne îmbie pe toate potecile şi în neputinţa noastră de a ne împărtăş de ele. Economişti, sociologi şi oameni de gândire au analizat aceste fenomene, atribuindu-le cauza crizei de astăzi şi au propus şi propun încă, soluţii formulate după o tehnică impecabilă de cugetare.

Cu toate astea, soluţiile lor n'au dus la rezultate apreciabile. Faptul acesta este de natură a ne face să ne întrebăm, dacă suferinţa din zilele noastre nu e de ordin moral sau material cum a fost considerată? Criza de astăzi este urmarea fatală a unei anu-

mite gândiri şi tendinţe ce au stăpânit lumea. Lumea a uitat de mult că nu numai cu pâine trăieşte omul (Mateiu). In locul temeliilor spirituale pe care îşi zidise viaţa până la o vreme, omenirea a încercat să pună alte temelii. Criza de acum este deci rezultatul acestei încercări de a-şi zidi viaţa numai pe temelii materiale. Sufletul cu cele mai de seamă funcţiuni ale sale, e scos depe tabloul valorilor de sine stătătoare. Insă această concepţie materialistă nu poate dăinui. Este pe cale a face loc alteia, care ne va da o lume nouă, cu alte năzuinţi. Nemulţumirea generală de acum e simtonul sigur al acestei prefaceri.

Spiritul încătuşat în materie se svârcoleşte ca un uriaş în lanţuri şi-şi reclamă dreptul la îndrumarea şi conducerea omenirei. Dacă această extindere se va face încet, vom avea o naştere liniştită, normală, a unei lumi noui; o trecere lentă dela o lume îmbătrânită la una tânără. Dacă extinderea se va face brusc vom avea tulburări. Dar sunt şi motive raţionale care converg cu cele de credinţă. Raţiunea stabileşte legătura dintre fenomene şi formulează concluzii. Şi acum, fără a pune în cumpănă multe fenomene, vom formula o concluzie prin asemănare. Când lumea era ameninţată să piară destrămată de un materialism practic, egal cu cel de azi, reprezentat prin materialismul roman, tot spiritul deşteptat în omenire şi eliberat din carcera materialismului, de însuşi fiul lui Dumnezeu, aduce mântuirea.

Mai târziu, când se produce năvălirea bărbarilor, spiritul care lucrează de astă dată prin creştinism, îmblânzeşte barbaria şi aduce pace şi siguranţă în lume.

Deci, în aceste vremi de apăsare şi încordare generală, tot spiritul va împrăştia norii, va potoli furturile şi va scoate la iveală o lume nouă. Criza timpului nostru, fiind o criză de suflet, va înceta când sufletul se va descătuşa de materialismul care stăpâneşte lumea acum. Materialismul reduce toată existenţa la materie. „Tot binele se referă la pântec". Astfel interpretează un ucenic a lui Epicur ideia maestrului său. Când sufletul se încătuşează, religia ajunge idolatră.

Lumea antică se distra pe seama virginelor creştine, sfâşiate de fiare în circuri. Lumea aceasta, stăpânită de materialism, nu se gândia că fecioarele devorate, vor pune capăt prin ideia care le stăpâneşte şi le sfinţeşte, la acea stare de lucruri. Ele ştiau că Iisus a spus: „Nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, dar duhul nu-l pot ucide".

Depe ruinele vechi, greco-romane, ce se sufocase prin materialism, se ridică o lume nouă. Aceasta este lumea creştină, care îşi formează concepţia ei de viaţă pé baza învăţăturilor Mântuitorului. Era o concepţie spiritualistă şi se rezuma astfel: Natura întreagă şi omul îşi datoresc începutul şi existenţa lor lui Dumnezeu. Bunurile acestei lumi sunt date omului numai spre administrare. Deci omul nu trăieşte pentru el, nici pentru bunurile vieţii, ci pentru Dumnezeu. *„Ori de mâncaţi, ori de beţi, toate spre mărirea lui Dumnezeu le faceţi".* Aduceţi-vă aminte că Iisus a spus: *„Mai fericit e a da decât a lua".* Cât imbold la acţiune, ce frână morală şi ce mulţumire de soartă nu-şi găsea creştinul în aceeaşi concepţie spiritualistă a vieţii! Aici îşi găseşte el sufletul ce-i fusese ascuns de teo-

riile şi tendinţele materialismului, îl face să se simtă o verigă din lanţul lumii, să se simtă trăind în veşnicie. Fiecare individ capătă astfel în conştiinţa sa proprie şi în conştiinţa universală o valoare deosebită, capătă conştiinţa unei solidarităţi universale a tuturor fiilor împărăţiei lui Dumnezeu Omenirea primeşte o forţă creiatoare de energie morală, ce nu se poate măsura în cuvinte.

Cu toată superioritatea sa, i s'a aruncat şi creştinismului acuzaţiunea că a ţinut cugetarea omului în loc, mulţumindu-se să opună raţiunei, simpla credinţă. Este cunoscută afirmaţia că biserica ar avea drept principiu călăuzitor deviza: „Crede şi nu cerceta".

Creştinismul n'a oprit în loc cugetarea omului, ci din contră, a salvat-o, scoţând-o din încătuşarea în care o aruncase materialismul, care o silea să privească numai prin prisma plăcerilor trupeşti. Prin rugaciune şi meditaţie i-a creiat mediu prielnic de odihnă şi reconfortare, de care avea nevoie. In rugaciunea creştină şi-a găsit omenirea liniştea pentru multe veacuri.

Haratamble Darie
înv. Curenii-Noui—Lăpuşna

DIVERSE:

Posturile vacante din învăţământul primar. Ministerul Instr. publice a cerut revizoratelor şcolare ca până la 20 Ianuarie să înainteze tablourile cu posturile vacante din învăţământul primar, pentru a fi publicate în Monitorul Oficial.

E bine că Ministerul iea această măsură de a se publica din timp posturile vacante, pentru ca învăţătorii să le cunoască şi să le poată solicita. Deasemeni, bine ar fi ca transferările, numirile şi detaşările să fie terminate înainte de 1 Septembrie, pentru ca la deschiderea cursurilor fiecare învăţător să-şi ştie locul său.

Transa B a împrumutului de înzestrare. Fiindcă lucrările pregătitoare pentru lansarea trauşei B a împrumutului de înzestrare sunt aproape terminate, Ministerul de finanţe a hotărît ca ea să se facă în jurul datei de 20 Ianuarie. Pe noi învăţătorii lăpuşneni ne interesează, fiindcă din ea vom avea de primit cei 300.000 lei pentru *Cămin*, promişi de dl. dr. Anghelescu, ministrul Instr. publice.

O nouă consfătuire la Comitetul central. In vederea revendicărilor noastre învăţătoreşti în legătură cu bugetul pe 1935, s'a hotărît ca la şedinţa ce va avea loc în a doua jumătate a Iunii Iauuarie să fie invitaţi şi d-nii parlamentari din învăţământul primar. Nădăjduim că vor participa cu toţii, date fiind chestiunile importante dela ordinea zilei. Problema salarizării învăţătorilor începători, întregirea salarului conform legii armonizarii, modificarea legii învăţământului primar, ţinerea examenelor de definitivat şi înaintare necesită o grabnică soluţionare.

Protestul Asociaţiei înv. din Soroca. La congresul delegaţilor din Basarabia, dela 5 Ianuarie, învăţătorii din jud. Soroca au protestat şi cerut ca acest judeţ să fie scos din numărul judeţelor eteroglote. Ne asociem cu tot sufletul la acest protest, fiind destul de îndreptăţit, în acest judeţ majoritatea populaţiunei fiind curat românească.

Buletinul Asociaţiei.

Din hotărîrile mai importante ale adunării generale dela 3 Ianuarie a. c.

1. S'a aprobat darea de seamă despre gestiunea băneasc a celor două Asociaţiuni până la fuziune, precum şi cea până la 31 Decembrie 1934, rezultând un sold în sumă de 278,355 lei.

2. S'a votat bugetul pe 1935, având la venituri şi cheltueli 1.725.700 lei, din cari 1 500.000 pentru cămin.

3. Pentru mărirea cât mai grabnică a fondului necesar construirii căminului, s'a hotărît ca, începând din luna Februarie a. c, să se reţină câte 2% din salarul netto al învăţătorilor.

4. S'a hotărît înjghebarea unui cor învăţătoresc, cu elemente din judeţ şi oraş

5. S'a aprobat înfiinţarea unei librării cooperative a corpului didactic, fiind ajutată băneşte, până la înfiripare, de banca „Spiru Haret".

6. Privitor la întreţinerea materială a şcoalelor primare, s'a cerut să se mărească cota de 14%, iar Ministerul Instrucţiunii publice să vină cât mai curând cu un proiect pentru modificarea Decretului—lege al Comitetelor şcolare din 1919, adaptându-l nevoilor şcolare de azi.

7. La *„chestiuni diverse"* s'a cerut aplicarea orarului pe jumătăţi de zile. Propaganda culturală la sate să fie intensificată, Asociaţia învăţătorilor participând, alături de celelalte societăţi culturale, nu numai cu elementele—învăţătorii—dar şi cu firma sa.

In chestiunea revistei s'a hotărît ca ea să apară într'un format mai mare şi în condiţiuni technice cât mai reuşite. Învăţătorii din oraş şi judeţ să-i acorde tot sprijinul material şi moral, printr'o cât mai largă colaborare.

Privitor la carnetele pentru cămin.

Ţinând seamă de hotărîrea adunării generale din Aprilie 1934, ca să se grăbească construirea *Căminului*, de care se simte multă nevoie, Comitetul Asociaţiei printre alte mijloace de strângerea fondurilor, a recurs şi la acele de a plasa bilete în valoare de 100 000 lei, cari au fost distribuite d lor învăţători din oraş şi judeţ, pentru plasare.

Colegilor şi colegelor care au vândut biletele şi au depus sumele la Asociaţie le mulţumim călduros pentru sprijinul dat, iar pe ceilalţi îi rugăm ca, măcar până după vacanţa de Paşte, să ne trimită sumele colectate. Nădăjduim că nu se va găsi un coleg, care să nu pună toată stăruinţa în plasarea biletelor, *Căminul* fiind al nostru, nu al altora.

ASOCIAŢIA INVĂŢĂTORILOR
DIN
JUDEŢUL LAPUŞNA

Situaţia de Cassă.

Încheiată la 31 Decembrie 1934.

Incasări:

1. Sold dela bilanţul Asociaţiilor fuzionate . . . (judeţul 163.751 lei şi oraşul 42.326 lei)	206.077 lei
2. Abonamente revista „Şcoala Basarabeană" . .	18.460 „
3. Fond sanatoriu Sergheevca	950 „
4. Cotizaţia membrilor 1%	34.542 „
5. Avansuri restituite	42 600 „
TOTAL . . .	302 629 lei

Plăţi:

1. Salarii secretar contabil	2.400 lei
2. Cheltueli generale (cancelarie, mărci, coresp. etc.)	863 „
3. Diurne şi transport pentru deplasări	800 „
4. Tipărirea revistei „Şcoala Basarabeană" . .	14.630 „
5. Diverse neprevăzute	1.400 „
6. Gratificaţii funcţ. revizorat	1.000 „
7. Avansuri acordate	3.181 „
Total . . .	24.274 lei
Sold la 31 Decembrie . .	278 355 lei
Total general . . .	302.629 lei

Preşedinte *I. Arhip*

Cassier *V. Voicinlis*

Privitor la cooperativa „Izbânda"

In ziua de 3 Ianuarie a. c. a avut loc adunarea constitutivă a cooperativei "Izbânda". Au fost aleşi în consiliul de administraţie d nii: I. Berliba, G. Bălan, V. Mihalache, V. Muscinschi, V. Voiculis, G. Leahu, N. Ermurache, I Mitrea şi N. Ivanov, iar în comisiunea ee cenzori d nii: I. Chicu, A Alexandrescu şi I. Dimitriu. Ca preşedinte al consiliului a fost ales d l V. Muscinschi, având ca vicepreşedinte pe d-l G. Leahu. D-l V. Mihalache este însărcinat cu conducerea casei, iar d l I Mitrea cu conducerea secretariatului şi contabilităţii Fac parte din comitetul de direcţie, pe lângă preşedintele consiliului, care este membru de drept, d nii: G. Bălan şi I. Mitrea. Semnătura socială în primul an de funcţionare a cooperativei o au d nii: V. Muscinschi şi G. Leahu.

In prima şedinţă ce a avut loc imediat după constituire, consiliul a schiţat un plan de organizare a cooperativei, care, fiind pus în aplicare, dă rezultate frumoase, constatându se că numărul adezlunilor din oraş şi judeţ sporeşte zilnic.

Dat fiind sprijinul material şi moral din partea colegilor, e cert că cooperativa nu va întârzia să şi ridice obloanele în cele mai prielnice condiţiuni de funcţionare.

Poşta redacţiei:

Onoraţii colaboratori ai revistei sunt rugaţi să scrie concis, cât mai citeţ şi pe o singură pagină, de preferinţă pe sferuri de coală. Articolele—afară de cele de studii—trebuiesc limitate, altfel riscă să nu fie publicate.

Pentru ca revista să apară la timp, articolele trebuie trimise redacţiei înainte de 5 ale fiecărei luni.

Din lipsă de spaţiu, nu putem totdeauna publica toate articolele primite. Cele bune—şi care îndeplinesc condiţiunile de mai sus—se vor publica în numerile următoare ale revistei.

Am rugat şi rugăm pe colegi şi colege să comunice imediat redacţiei şi administraţiei orice schimbare de domiciliu.

Articolele trimise spre publicare trebuiesc semnate cu numele adevărat.

Redacţia nu-şi asumă răspunderea celor cuprinse în nici un articol, aceasta căzând în sarcina autorilor.

Dlui

H. Marchetti

Avocat

Str. Spitalului N:° 8

Loco

— **ABONAMENTUL** —

100 lei anual
Pentru învățători 80 lei
Prețul unui număr 10 lei

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA LA SEDIUL ASOCIAȚIEI INVĂȚATORILOR DIN JUD. LĂPUȘNA, STR. MAREȘAL PREZAN No. 29

CHIȘINĂU

CHIȘINAU.
Tipografia „DREPTATEA" Chișinău (Pasaj)
1934